

2012
Őszi idény 1912.

Egy- és többvasú ekéket,
mindenféle talajmivelőeszközet.

A vetőmag előkészítésére:
gabonatisztító- és szelelőrostákat, konkolyválasztógépeket,

hirneves vetőgépeket:

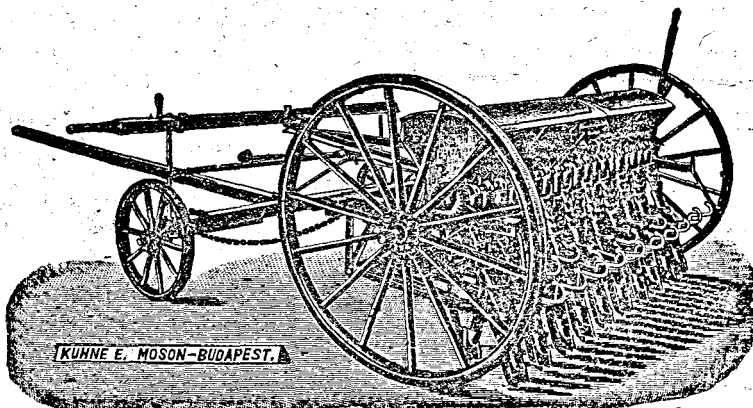
legujabb és legtökéletesebb páratlansoru „Royal Drill” sortrágyázó vetőgépeket, „VERA II” kanalas sorvetőgépeket, „Mosoni Drill” és „Prima” vetőgépeket elismert elsőrendű kivitelben szállít:

„KÜHNE” mezőgazdasági gépgyár részvénytársaság **Moson.**

Mótorhajtású takarmánykamra felszerelések.

Képviselet és bizományi raktár:

Marton és Sugár uraknál Kolozsvár, Ferencz József-ut 68. sz.

H. C. Benzin-Motorok gazdasági üzemek számára a legjobbak,

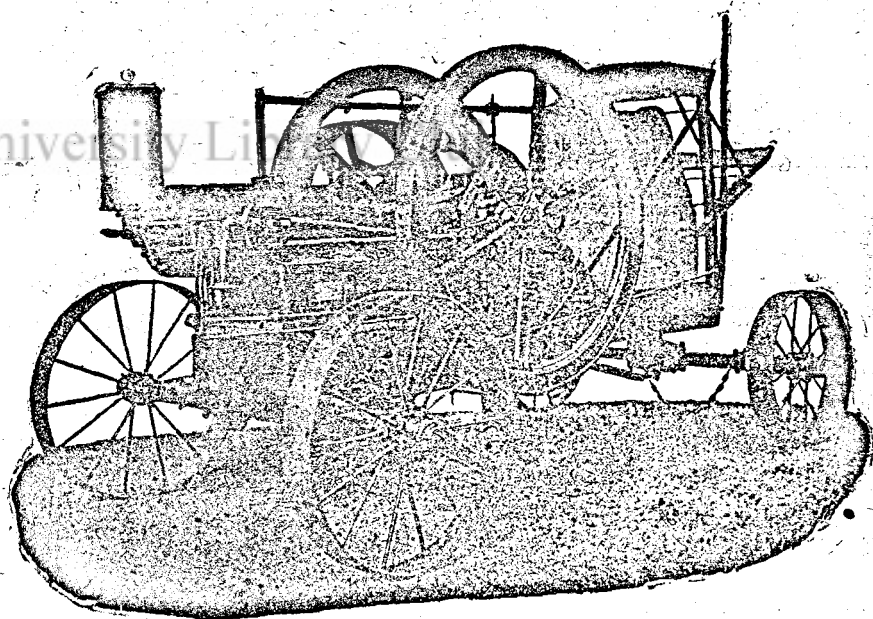
mert szerkezetük oly egyszerű, hogy a kezelést a legegyszerűbb béresre lehet bízni; mert az alkatrészek cseréléséhez szakértő nem kell; mert kiváló erősen vannak építve és mégis meglepően olcsók; mert üzemük teljesen biztos.

Gyártmányaink:

- I. H. C. Vertical-Benzinmotorok 2, 3 és 5 tényleges lóerővel (szecskavágó, daráló, répavágó, körfűrész, tengerimorzsoló, vízszivattyú stb. stb. hajtására.)
- I. H. C. Horizontál-Stabil-Benzinmotorok, 4, 6, 8, 10, 12, 15 és 20 tényleges lóerővel, (takarmánykamra, villanytelep, malom, stb. stb. számára.)
- I. H. C. Horizontál-Benzinlokomobilok 4, 6, 8, 10, 12, 15 és 20 tényleges lóerővel, (cséplőgép, tengeriszártépőgép, tengerimorzsológép stb. stb. számára.)
- I. H. C. Famous-Vertical Benzinmotorok 2, 3 és 5 tényleges lóerővel, kézikocsira szerelve, (kisebb fajta cséplőgépek számára.)
- I. H. C. Benzin-Magánjárók (Traktorok) 12, 15, 20, 25 és 45 tényleges lóerővel, (cséplés, vontatás, szántás stb. számára.) 2731

Részletes katalógust és árjegyzéket kívánságra díjmentesen küld:

International Harvester Company of America,
Budapest, V., Váci-ut 98. sz.

Az őszi szezonnra szükséges

GAZDASÁGI GÉPEK, ESZKÖZÖK ÉS ANYAGOK

a legolcsóbban,

megbízható forrásokból

megrendelhetők:

az

ERDÉLYI GAZDA KÖZVETITŐ OSZTÁLYA

utján

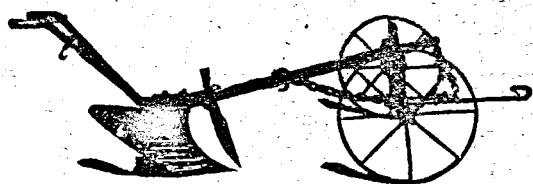
KOLOZSVÁRT, ATILA UTCA 10. SZ.

Utolérhetően tökéletes kivitelben.

„Bächer“

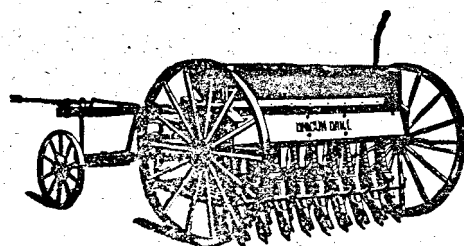
egyetemes acélékái
acélboronái
tárcsásboronák és
talajmivelőeszközök

Olcsó árban és teljes
szavatosság mellett!!!

„Melichár“

„Unicum Drill“ sorbavetőgépei
„Imperátor“ műtrágyaszóróval
egyesített sorbavető
és sorba trágyázógép.

Legegyenletesebben
veti a gabonát és mű-
trágyát!!

Óvakodjon
utánzatoktól!!

Kérdezze meg gazdatársait gyártmányaink **elsőrendű** minősége felől.

Bächer Rudolf — Melichár Ferenc

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond.

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 68. sz.

2072

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SZAB.

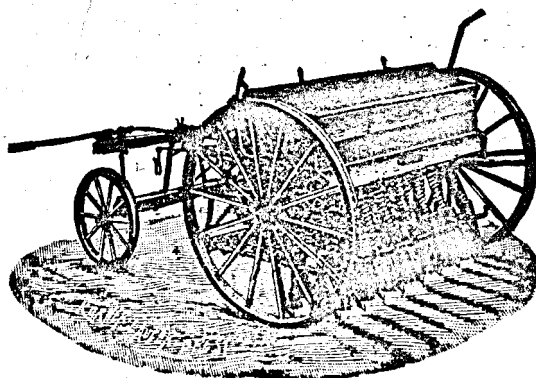
„Rekord II“

műtrágvetőszerszeggel kom-
binált **SORVETŐGÉP**
Sorba vet — sorba trágyáz!

A Losonci Mezőgazdasági Gépgyár Részvénytársaság gyártmánya.

A sorbatrágyázás

nagy terméstartó-
letet eredményez.

A sorbatrágyázás által

kb. 50% műtrágya meg-
takarítás érhető el. ::

SZAB.

„REKORD II“

a létező legtökéletesebb sorvetőgép,
a legideálisabb műtrágyaszóró, az
egyedüli kifogástalanul működő kom-
binált vetőgép. — **A szab. „Rekord II“ az egyedüli kombinált
vetőgép,** amelylyel a sorba való vetés és a sorba való trágyázás
egyidejűleg kifogástalanul végezhető.

Árjegyzékkel és árajánlattal szívesen szolgál:

A magyar királyi államvasutak gépgyárának vezérigazgatója

BUDAPEST.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJENNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLÓZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
A LAP TELEFON SZÁMA: 186.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Az V. országos méhészeti kongresszus és országos méhészeti kiállítás. T. B.	387
A székelyek gazdálkodása Maros-Tordamegyében Irtó: Gáspár József	390
A szőlészeti és borászati szakoktatás reformja. A komlóskertek tisztogatásáról. Dr. Csérer Lajos.	390
Az A. győgnövények gyűjtéséről és az 1912. évi áraitól. Török Bálint.	391
A számoéa ültetésének ideje. Csérer Gyula.	392

Hirdetési szemle:

Kisérletügyi közlemények.	393
-----------------------------------	-----

Kisebbségi szakközlemények:

Mesterséges termékenyítés — műcsikó. — Az állatok mint időjósok. — Légmentes boroshordó.	393
--	-----

Egyleti élet.	394
-----------------------	-----

Vegyes közlemények.	394
-----------------------------	-----

Hirdetések.

Az V. országos méhészeti kongresszus és országos méhészeti kiállítás.

Az ország minden részéből egybegeregetett magyar méhésztársadalom általános érdeklődése mellett nyílt meg e hó 18-án, vasárnap az V. országos méhészeti kongresszus Kolozsváron, a városház tanácstermében. A kongresszus, valamint az ezzel kapcsolatos országos méhészeti kiállítás előkészületi munkálatait az Erdélyrészi Méhész-Egyesület a társegyesületekkel karöltve végezte nagy sikerrel. A kongresszuson elhangzott, alább ismertett előadások és a szakszerűen hat csoportba osztályozott méhészeti kiállításnak az összes eddigi hasonló kiállítások felett álló gazdag, izléseesen elrendezett, változatos és tanulságos anyaga, a méhészeti szaktudást nagy mértékben elővitték és egyidejűleg széles rétegben ismertették.

A kongresszus- és kiállításról szóló tudósításunkat az alábbiakban adjuk.

(A kiállítás.)

A kiállítás megnyitása díszes közönség jelenlétében folyt le vasárnap d. e. 11 órakor. Ott voltak: a földmivelésügyi miniszter képviseletében Liphay Béla cs. és kir. kamarás, miniszteri oszt. tanácsos, a miniszteriumból ott voltak még Nyáry Béla gróf, Kovács Antal kir. tan., méh-tenyésztési felügyelő, az O. M. G. E. és O. M. M. E. részéről Szilassy Zoltán és Krenedits Ferenc, az E. G. E. részéről Tokaji László és Török Bálint, a Székelyföldi miniszteri kirendeltség részéről Koós Mihály dr., Csérer Lajos dr., a Kolozsvári gazd. ak. részéről Juhász Árpád, dr. Bittera Miklós, Kolozsvármegye részéről Esterházy Kálmán gr., főispán, Kolozsvár városát Fekete-Nagy Béla helyettes polgármester, Udvarhelymegyei Méhész-Egyesület Gál Imre, a Biharmegyei M. E.-et dr. Szabó József és Donáth Aladár, a Komárommegyei M. E.-et Lakatos Lajos, Csap vidéki M. E.-et Bacskay Sámuel, Pilis vidéki M. E.-et Erdős Lajos és Rihm Jakab, Baranyamegyei M. E.-et Ujváry Géza, a «Méh»-et Zselvay Elemér képviselték. Számosan voltak még képviselve ezenkívül a többi vármegyék és városok méhészeti és gazdasági egyesületei és a gazdakörök is.

A miniszter képviselője, Liphay Béla cs. és kir. kamarás 11 órakor érkezett a város díszhintóján a kiállítás területére, hol Josika Gábor báró a kongresszus és kiállítás elnöke üdvözölte és kérte hogy a nagyméltóságú miniszter urnál legyen pártfogója és szólója a láradhatatlan méhészek buzgó és céltudatos törekvéseinek.

Liphay Béla válaszában örömeinek ad kifejezést, hogy ily szép számban látja együtt a különböző vidékekről egybegyűlt méhészeket. A kiállítás gazdag anyagából és a kongresszus tartalmas programjából látja, hogy az Erdélyrészi Méhész-Egyesület a magyar méh-tenyésztés és méhészeti fellendítése terén magának hervadhatatlan érdemeket szerzett. Igéri, hogy a méhészek törekvéseit szívesen pártfogolni fogja. Ezután a kiállítást megnyitottnak jelenti ki.

Szilassy Zoltán az O. M. M. E. nevében üdvözölte a kiállítás rendező-bizottságának Elnökségét. Josika Gábor báró kalauzolása mellett ezután Liphay Béla megtekintette a kiállítást, amelynek változatosan gazdag anyaga a korcsolya-pavilon öt termében, emeleti nyitott terraszán és az épület mögött elkerített udvarán volt izléseesen és szakszerűen elhelyezve.

A földszinti belépő nagy terem csaknem egészen a bodenbachi nemzetközi kiállításon első díjat nyert magyar kollekció töltötte ki, amelynek izléseesen elrendezéséért Krenedits Ferenc miniszteri titkár illetti az elismerés. A csoportot az 1. ábrán mutatjuk be.

A jobboldali földszinti teremben magánosoknak és az Udvarhelyvármegyei M. E.-nek voltak igen szép kollekciói összehozva. Ebben a teremben voltak elhelyezve a gazdakörök csoportjai is. E terem a 2. ábrán mutatjuk be. A terem első részén magánosok, hátsó részében pedig az U. M. E. kiállítása látható.

Szabad ég alatt voltak elhelyezve az élő méhek és a különféle méh-lakások. A 3. ábrán e csoportnak egy részlete látható. E képen látható Matskási Sámuelnek a szétszedhető állványokra helyezett méh-lakása, mellette Balázs Péter 6-os anyanevelője, ettől balra dr. Zsögön Béla kapitány duca, középen pedig az E. M. E. pavillonjának modellje.

A 4. ábrán bemutatott emeleti baloldali teremben volt az Erdélyrészi Méhész-Egyesület impozáns csoportja, mely dr. Balázs Ferenc főt. izléseesen rendezésével a kép háttérében látható. Ugyane teremben volt elhelyezve a méhészeti szakirodalmi csoport, melyben számos régi eredeti kézirat, több újabb keletű szak- és méhésztörténelmi munka, terv, modell és kép volt bemutatva. A nagy anyag összegyűjtéséért az érdem dr. Ványolós Miklóst illetti.

Az emeleti nyitott terraszán volt Hutter Gerő külföldön is több kitüntetést nyert kolozsvári mülépgyárosnak mülépből készült diszkapuja, amely alatt lehetett bejutni

A szabadalmazott

„JURENÁK” EKE

2743

- : Szerkezete egyszerű :
- : kezelése könnyű :
- : szabályozása gyors :
- : cca 50%-kal többet szánt :
- : cca 30%-kal kevesebb :
- : vonóerőt igényel. :

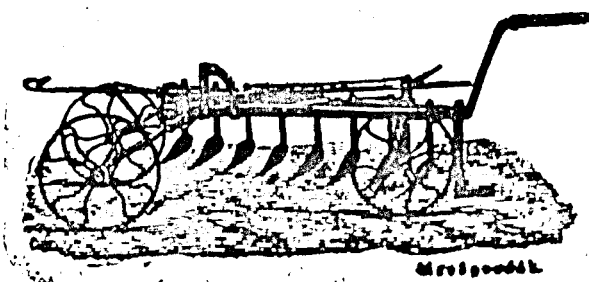
A jövő ekéje!

Részletes árjegyzéket szívesen küld:
a „Jurenák” szab. Ekegyár R. T.
= Marosvásárhely. =

2003 II.

Nyolcvasú kultivátor

kitűnő eszköz tarlóhántásra.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

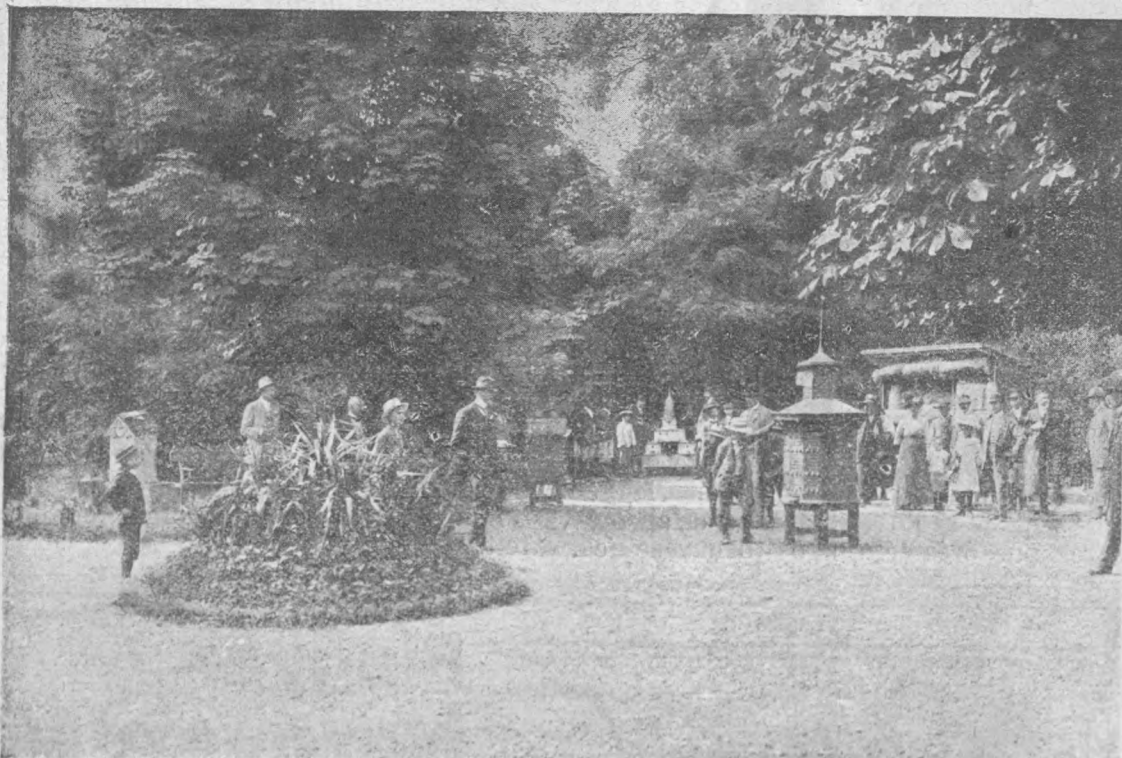
BUDAPEST,

V., Alkotmány-utca 31.

1. ábra. A bodenbachi nemzetközi kiállításon első díjat nyert, Kolozsváron is bemutatott kollekció.

2. ábra. Földszinti terem, elől magánosok, háttérben az Udvarhelymegyei M. E. csoportos kiállításával.

3. ábra. Részlet a méhklások csoportjából.

az 5. ábrán bemutatott emeleti köz-belső teremben, mint a képen is látható a méz feldolgozásával készült mézes sütemények, mézbor, mézespezsgő, mézecet, viasz felhasználásával készült kozmetikai szerek voltak e teremben elhelyezve. A képen közepén látható özv. *Kremnitzkyné Fröhlich* Ilona urnőnek izlésesen díszített edességekkal megrakott asztala, a háttérben pedig Virágh F. és társának kiállítása. A falon Bodor Lászlónak a mézelő virágokról készült praeparatuma láthatók.

A jobboldali emeleti teremben, amelyről készült felvétel a 6. ábrán látható, elől volt a *gödöllői* méhésztudományi gazdaság, a mellett a *Csiki János*, a háttérben pedig a *Biharmegyei M. E.* díszes csoportos kiállítása, mely utóbbinak méze egyike volt a legszebbeknek.

A kiállítás megnyitása és megtekintése után 200 terítékű bankett volt a sétateri kioszkban. Az első pohárköszöntőt *Josika Gábor* báró mondotta a királynak, kétszeres örömmel emelve poharát, mert — ugymond — a méhészek hódolatának kifejezésével egyidejűleg Ő császári és királyi Apostoli Felsége 83. születése napján kérheti az ég Urát, hogy a magyarok királyát, a nemzet és haza javára még soká éltesse.

Josika Gábor báró pohárköszöntőt mondott ezután *Serényi Béla* gróf földművelésügyi miniszterre, *Lipthay Béla* *Josika Gábor* báróra, *Esterházy Kálmán* gróf a méhészekre, *Krenedits Ferenc* Kolozsvár városára, dr. *Balázs Ferenc* *Lipthay Béla* grófnak. Pohárköszöntőket mondtak még *Fekete-Nagy Béla*, *Milos György*, *Kubinyi Ede*, *Gál Imre*, *Berényi Margit*, *Erdős Lajos*, stb. *Erdős Lajos* indítványára az *Ambrozy-alapra* gyűjtést indították. *Bidermann Piroška* urleány járt kereken az asztalnál és 162 koronát gyűjtött.

A banketten résztvevők az egybesereglett méhészekkel felvonultak a városháza közgyűlési termébe.

(A kongresszus megnyitása.)

A kongresszust báró *Josika Gábor* nyitotta meg. Felhívta a jelenlevőket, hogy a kongresszus szervezését alakítsák meg. Egyhangú lelkes felkiáltással báró *Josika Gábort* választották meg elnöknek. Aelnökké választották: *Szilassy Zoltán* országgy. képviselőt, *Kovács Antal* kir. tan., méhészeti felügyelőt, *Krenedits Ferenc* miniszteri titkárt és *Bokor Károlyt*; főtitkárrá: dr. *Balázs Ferencet*, az E. M. E. főtitkárára.

Báró *Josika Gábor* elnök, üdvözölve a kongresszust, köszönetet mond *Serényi Béla* gróf földművelésügyi miniszternek; a kongresszus fővédnökének a támogatásért, amelyben a kongresszust részesítette. Felolvasta ezután az üdvözlő táviratokat, majd

Lipthay Béla mondott köszönetet az üdvözlésért a miniszter nevében és a kongresszus munkálkodásához sikert kívánt.

Az üdvözlések során gróf *Zichy Aladár* és a *M. E. O. Sz.* nevében *Szilassy Zoltán*, a *Biharmegyei M. E.* nevében *Dónáth Aladár*, a *Baranyamegyei M. E.* nevében *Szentkirályi Ede*, a *Komárommegyei M. E.* nevében *Lakatos Lajos*, az *Udvarhelymegyei M. E.* nevében *Gál Imre*, a *Pilis* vidéki *M. E.* nevében *Bacs*

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.
 Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kszelők és finom angol és francia zsebkendők.
 Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálós ingek és kabátok.
 Fia és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

felérnemű, vászon és szőnyegnagy raktára
 Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, vala mint mindenféle ágybuzat szak-szerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajta új és nagyságu szalon, ebédli és futó-szőnyeg, gyapju és csipkeli-gönyök.

2005 Amerika) önműködő ablak-rolletták egyedül (őraktára.)

ky Sámuel stb., stb. üdvözölték a kongresszust. Az üdvözlések után br. Josika Gábor elnök felkérte Nagy Jánost előadásának megtartására.

Nagy János ismertette Erdély különleges viszonyait méhészeti szempontból. Elismeréssel szólt az Erdélyrészi Méhész-Egyesületről főként azért, hogy egységesen vezeti az erdélyi méhészeti ügyeit, amit — véleménye szerint — azáltal ér el, hogy csakis olyan kezelési módot ajánl tagjainak követésre, amelyet az egyesület valamennyi tagjának módjában áll követni. Elismeréssel szól a tanítókról, kik az egyesület munkájában mindenkor támogatták.

Gál Imre volt a kongresszus második előadója. Határozati javaslatában indítványozza, hogy kérje fel a kongresszus a földmivelésügyi minisztert, hogy népszerű méhészeti füzeteket adjon ki a méhész-egyesületek által, ingyen való szétosztás céljából. Kérje fel, hogy kisebb méhészeti botanikus kerteket, továbbá a méhlegelők táplálására két 6—6 holdas faiskolát állítson fel a földmivelésügyi miniszter, utóbbiakból egyet Erdélyben, egyet pedig az Alföldön. Kérje fel továbbá a kongresszus a M. E. O. Szövetségét, hogy az egyesületek részére egy egységes munkaprogramot készítsen még ez évben, hogy jövő évi működéseiket már e program szerint kezdhessék meg a vidéki egyesületek.

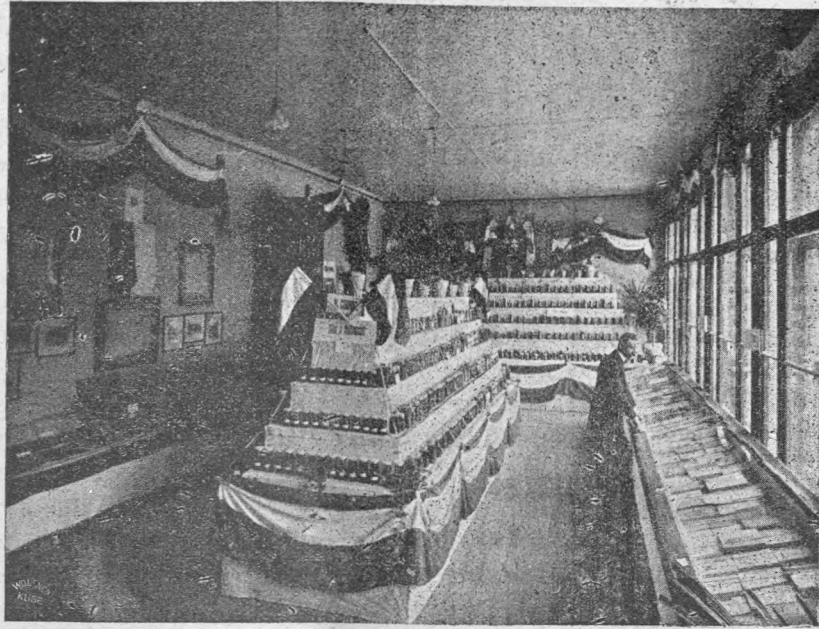
Donáth Aladár méhészeti szaktanár, a «Magyar Méhészek Lapja»-nak főszerkesztője tartotta meg ezután a méhbetegségekről szóló tudományos nivón álló érdekes előadását.

A méhek különféle betegségei közül kiemelte főként a *vérhast*, mely rendszerint tavasszal szokott a méhesekben jelentkezni. Majd a «*méhék béldugulása*», «*méjusi vész*» és «*leszédülés*» nevű méhbetegségekről mondott igen figyelemre méltó dolgokat. «Burokkórság» néven pedig egy újabb észlelt, eddig ismeretlen méhbetegségre hívta fel a méhészek figyelmét.

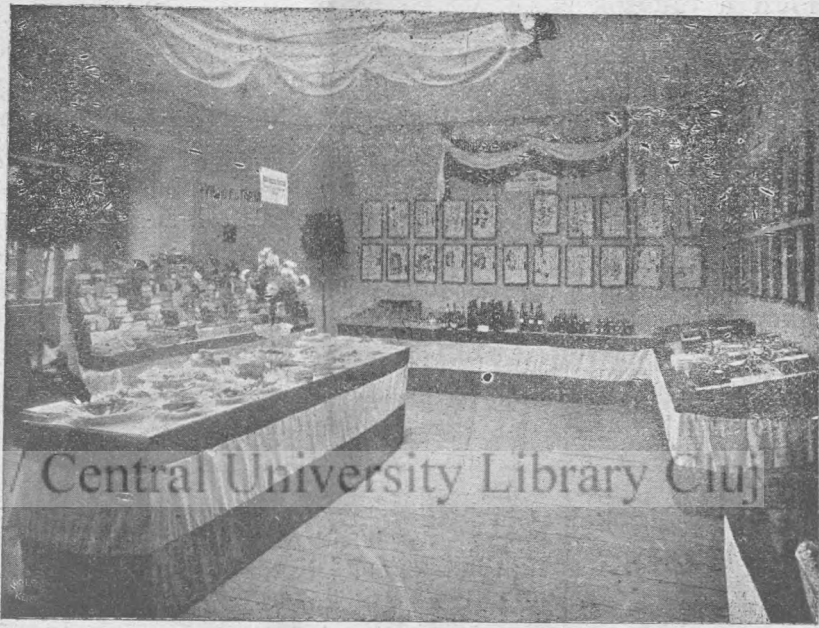
Szakelőadásának legérdekesebb része volt az, melyet a méhek költésrothadásáról mondott. Kiemelte, hogy e betegség nem a magyar fajta méh betegsége, csak a lábra kapott természetellenes kezelésmódnak következménye. Inti méhésztársait, hogy csak a méhek hajlamaival és a méhészeti törvényekkel egybehangzóan méhészkedjenek, különben kaptáraikat a különféle méhbetegségek melegágyává teszik.

A mindvégig általános élénk érdeklődéssel kísért előadás után dr. Zsögön Béla ismertette, Bodor László előadó felkérésére a Szegeden már egyszer felolvasott méhészeti törvénytervezetet. Előadása kapcsán keletkezett vitában részt vettek: Walló János, Kocsora Péter, Szentannay N., Józsa Sándor, Krenedits Ferenc és mások.

Szilassy Zoltán országgyűlési képviselő tartotta meg ezután a méhtermékek vám- és forgalmi védelméről szóló előadását. Elfogadták egyhangulag előadói határozati javaslatát, melyben azt kívánja, hogy az 1895. évi XLVI. t.-c. novellája alkalmával hathatósabb mértékben bizto-

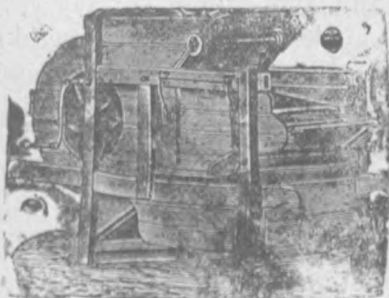
4. ábra. Emeleti terem, elől magánosok, háttérben az E. M. E. csoportjával. Oldalt a méhészeti szakirodalmi csoport látható.

5. ábra. Emeleti közepső terem. Mézes-sütemények, mézbor-, likőr-, pezsgő-csoportja.

6. ábra. Emeleti terem, elől gödöllői a méhész gazdaság, háttérben a Bihar megyei M. E. kiállítása látható.

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!!

Európaszerte első helyen elismert kitérő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden következményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságokról szíveskedjék nagyon árjegyzéket kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő,

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérigazgatója

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

sítsák a természetes méz és a méhviasz-termékek védelmét és hogy a vám- és kereskedelmi szerződések megújításánál a méz és viasz vámját legalább is oly magasban állapítsák meg, mint aminő magas vámot Németország a méz és viasz behozatalára kiszabott.

Erdős Lajos tartotta meg ezután előadását a méhek nemesítéséről. Tartalmas előadásában igen figyelemre méltó dolgokat mondott a méhek nemesítéséről, keresztezéséről, szaporításáról stb. Előadása után keletkezett vitában részt vettek: Walló Mihály, Takács Gyula, Lakatos Lajos, Karácsonyiné, és mások.

Szilágyi Márton volt az utolsó előadó. A méz feldolgozása és értékesítése címen tartott előadásának bevezetésben szól a méhtenyésztés multjáról. Ismerteti hogy mennyire fontos gazdasági ág volt a méhészet az Árpádkori királyaink alatt. A méz ipar fejlettségét vázolja elmondja, hogy felső Magyarországon és Erdélyben minő fejlett volt a méhtermékek feldolgozásával foglalkozó ipar. Ismerteti a méz és a cukor vegyialkatrészeit, idézi a tudósok véleményét, hogy mennyivel egészségesebb a méz élvezete a cukornál. Majd szól a méz árának hanyatlásáról s annak az okairól. Végül felhívja a méhész-egyleteket tartásnak gyakran mézvásárokkal összekötött kiállításokat, mézkestolással összekötött ismeretterjesztő előadásokat, mint az Erdélyrészi méhész-egylet teszi.

Ráskó László mondott köszönetet az előadások elhangzása után az egybegyűlt vendégek nevében a Rendezőségnek a kongresszus és kiállítás sikeres rendezéséért és a szívélyes fogadtatásért, melyben az E. M. E. az érkező vendégeket részesítette.

A kongresszus Liphay Béla és Josika Gábor báró éljenzésével ért véget hétfőn délután. Kongresszus után a M. E. O. Sz. tartotta meg közgyűlését.

T. B.

A szőlészeti és borászati szakoktatás reformja.

Szőlőgazdasági szakoktatásunk a 25 év folyamán lényegesen megváltozott viszonyoknak mai formájában egyáltalán nem felel meg, állandó a panaszok és a szőlőbirtokosok, mint a szőlőgazdasági alkalmazottak részéről. A munkaadók elégedetlenkednek, hogy a szakiskolákból kikerülő ifjak a velük szemben támasztott igényeknek nem képesek eleget tenni. Ezek pedig hibáztatják, hogy nem találják meg hivatásuk körében azt a szolgálati munkakört, melyet reméltek s így ők is szaporítják az elégedetlen elemek számát. Ennek aztán kettős következménye van. Az egyik az, hogy még a nagyobb szőlőbirtokosok közül is sokan szívesebben alkalmaznak szakiskolát nem végzett egyéneket, ugynevezett parasztvencelléreket, kiknek anyagi igényeik csekélyebbek, alkalmazkodóbbak és a szőlőn kívüli munkálatokra is felhasználhatók. A másik pedig az, hogy az állam által nagy költséggel fenntartott szakiskolák növendékei idővel hátat fordítanak eredeti pályájuknak. Így áll elő a folytonos személyzetváltás, illetve helyesere és ez az oka a munkaadók és szőlészeti alkalmazottak közt állandóvá lett differenciáknak.

A sok panaszok, de különösen a szőlőgazdasági szakoktatás immár elavult

formája megfontolást igényel. Be kell látni az illetékes tényezőknek, hogy a bajokon segíteni kell, méltányos megfontolás tárgyává téve az e téren felmerült kívánalmakat, amelyeket a Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesülete most terjesztett gr. Serényi Béla földmívelésügyi miniszter elé.

A jelenlegi szőlészeti szakoktatásnak egyik alaphibája az, hogy ma olyan egyéneket egyáltalán nem képeznek, akik a szőlészeti tanfolyamón nyert ismereteiket saját gazdaságukban alkalmaznák. Ugy a szőlőmunkástanfolyamokon, mint a vinceriskolákban nagyon ritkák a jobb módú szőlőművesek gyermekei, akik az ott szerzett ismereteket a családi birtok művelésénél hasznosítanák, hanem a tanulók óriási többsége — elég helytelenül — a mai rendszeresített szőlőgazdasági tanfolyamokon nyert képesítést kenyérkereseti eszköznek tekinti. Fontos pedig, hogy a modern gazdasági ismeretek elterjedjenek s ezáltal a nem legjobb hírű, ugynevezett parasztszőlők is idővel jobb művelésben részesüljenek. Módját kell tehát ejteni annak, hogy a szőlészeti szakiskolákat gazdálkodók és ezek fiai is látogassák. Ugyanez a szükséglet áll fenn a nagyobb szőlőbirtokosoknál is, akiknek szintén nem áll olyan intézet rendelkezésükre, hol egy nagyobb pince és szőlőgazdaság vezetéséhez szükséges szakismereteket teljes alapossággal elsajátíthatnak.

Mindezekre való tekintettel a hazai szőlőgazdaságokban elsősorban előmunkásokra, munkavezetőkre és középiskolájú képzettséggel bíró szőlőintézőkre (szőlészeti középiskola) van szükség. A jiz holdon aluli szőlőbirtokokat az előmunkások művelnék. Ezért előmunkásiskolákkal mennél nagyobb számban kellene felállítani, esetleg állami telepekkel kapcsolatosan, de az sem volna helytelen, ha ezek vándoriskolák jellegével bírnának és a szükséglet szerint más borvidékeken szerveznék őket néhány évre. Kisebb számban van szükség vinceriskolákra és ezeknél a tanítási idő két évben volna megállapítandó. Az ilyen iskolák vég bizonyítványát ne nevezzék «oklevélnek». Az oklevél cím sok visszásságra ad alkalmat és ferde helyzetet teremthet a vinceriskolák szociális és törvény előtti helyzetében. Egyébként a vinceriskolák reformjánál gondolt kell fordítani arra is, hogy a tanulókat ne kizárólag a szőlőművelésben képezzék ki, hanem a gyümölcstermesztés, konyha- és díszkertészet, méhészet stb. ismereteire szintén tanítsák meg őket. Ugyanez a szempont veendő figyelembe a szőlészeti középiskola felállításánál is s ha ezen hároméves középiskola végzettsége önkéntességi jogot biztosítana és gondoskodás történnék aziránt hogy bizonyos területnél nagyobb állami városi közalapítványi, hitbizományi stb. szőlő- és gyümölcsbirtokok föltétlenül ilyen középiskolát végzett egyének kezelésére bizandók, az innen kikerülő növendékek mind kenyérhez jutnának. Más alapokra kellene fektetni a felsőbb szőlészeti tanfolyamot is. Elég volna ezt a kur-

zust két-hároméves időközben összehívni. Akkor több volna a hallgató és egy kiegészítő kurzus elvégzése után az itt képesített hallgatók sorából kerülnének ki a vinceriskolák, illetve a borászati középiskola tanerői. Ezenkívül a tanítói, illetve felügyelői kart állandóan a szakoktatásügy szolgálatában tartásuk. Ne terheljük őket más munkákkal, mert ez az oktatás egyöntetűségét, de különösen a rendszeres kísérletek végzését nagyon megneghezíti.

Ezek azok a főbb elvek, melyeknek megoldási módzatairól a szőlészeti-és borászati szakoktatás immár elődázhatatlan reformjánál gondoskodni kell. A magyarországi szőlőgazdák országos szervezete ismételtén megsürgette a reform keresztülvételét, a földmívelésügyi kormány elé terjesztvén a szőlészeti szakoktatás reformjának részletesen kidolgozott tervezetét. A kezdés megtörtént tehát. A földmívelésügyi kormányon áll már most, hogy a közvélemény sürgető szavára megtegye azokat az intézkedéseket, melyekkel hazánk szőlészeti és borgazdaságának zavartalan fejlődése biztosítható.

A székelyek gazdálkodása Maros-Tordamegyében.

Irta: Gáspár József.

IX.

A tejelékenység fejlesztésének előmozdítására igen kívánatosnak tartom tejelő versenyek rendezését, melyet termény- vagy állatkiállításokkal kapcsolatban lehet igen tanulságosan összekapcsolni. Hogy a jutalmak úgy itt, mint a kiállításokon nem maradhatnak el, az a dolog természetéből folyik, melyhez ha az állam nem nyújthatna segítyt, erre a tejszövetkezet keretében kell alapról gondoskodni.

A szarvasmarha fajtákra nézve nem teszek javaslatot, tekintettel azonban a tejtermelésre, mégis megjegyezni kívánom, hogy a divat és a viszonyok által már amúgy is előtérbe tolt nyugati fajták felkarolása látszik indokoltnak, mint olyanoknak, melyek már ebben az irányban fejlesztve vannak, míg a magyar fajta ennek még csak a csiréit rejti magában. A magyar fajta tejelékenységének kifejlesztésére a székely gazdák jelenlegi gazdasági ismereteik és gazdálkodási viszonyuk szerint, semmi biztosítékot nem nyújtanak, melynél fogva a jelen felhasználása követeli azt, hogy azokat az eszközöket válasszuk, melyek célunk elérésére alkalmasabbnak látszanak.

Sem a fajta, sem annak keretén belül a tenyészanyag kiválasztása egymagukra nem vezetnek célunkhoz, mert «semmitől, semmi sem lesz», gondoskodnunk kell tehát megfelelő takarmányról is.

A takarmány termesztésénél nem akarok részletekkel foglalkozni, annyit azonban mégis röviden jelezni szükségesnek tartok, hogy itt sorba kerül: a rétek és legelők ápolása és felújítása, a nyári vetésű takarmánynövények felkarolása, a

takarmánynövények szárítása és eltartása. Mindenekfelett pedig a takarmányrépa termesztésének bevezetése, mely a tehén-szetekben, a tejtermelés fenntartására és fokozására nem nélkülözhető takarmány.

Az állatok gondozásának megkedveltetése és arra való serkentés szintén megoldásra váró feladatok, melyet az istállók tisztántartása s azoknak ablakokkal ellátása egészít ki. Különös sujjal szorgalmazandó a jászlak tisztántartása, mely célból buzdítani kell a székely gazdákat arra, hogy azokat naponkint egyszer kitakarítsák — kiséperjék.

Nem lehet nagyobb figyelembe nem ajánlani az állatok keféletését és vakarását is, melynek szükségét éppen a nyugati fajták kényesebb természete teszi indokolttá. Ki kell küszöbölni a helyenkint még most is fennálló azt a rossz szokást, hogy állatok farát beganajazzák, mellyel a bőrt állandóan izgatják, működését pedig, az izzadtság kiválasztásánál, a legkisebb mértékre szállítják le.

Lótenyésztésről a szó szoros értelmében a székelyek között nem beszélhetünk, amint fentebb láttuk, a székely csak fuvarozásra tartja a lovat, melyet csikókorában vásárol meg s tartja addig, amig használni tudja, azután eladja, hogy helyébe újat vásároljon. Ami támogatást a székely lótenyésztés kíván, ez a csikó legelők és a tenyészmének megfelelő számban való gondoskodásával teljesen kimerítve van. A kicsiny, de igen edzett és kitartó székelylő azonban megérdemli a vele való foglalkozást, mert igen sokoldalulag lehet használni.

A lovak kezelése, gondozása, takarmányozása, a fuvarozás rövid leírásában érintve volt, a székelyeknél különös buzdításra nem szorul.

A **juhtenyésztés** ugy a jelentősége, mint az állatok száma szerint is, a székely gazdáknál mindjárt a szarvasmarha tenyésztés után sorakozik.

Ami irányítást a juhtenyésztés kíván az első sorban a tenyész megválasztására és ezzel kapcsolatban a fajta nemesítésre buzdításban jelezhető meg. Oda kell hatni ugyanis, hogy az elaprózódott racka a test nagyságának gyarapítására a tenyész anyag szigorubb kiválasztás alá esék, és hogy a *fehér* és a *szürke* jelleg megkülönböztetésére az egyes színfeleségek a megfelelő színű kosokkal párosíttassanak.

Különösebb támogatást és irányítást igényel a juhtenyésztés a legelő és a székely takarmányozás kérdésénél. A juhok tenyésztését ugyanis mint az általános ismeretes igen kockázatosá teszik a gyakori és a többféle járványos betegségek (métélykór, szőrféreg, henyekór), melyek ellen való védekezés céljából a legeltetés és a kutyatartás szigorubb szabályok alá vételre szorul. A legelők javításánál ebből a célból a gyapjútépő bokrok eltávolítása mellett, igen fontos feladat az aziránt való gondoskodás is, hogy azokon: pocsolják, mozdítsák, több ideig egy helyen álló vizek elő ne forduljanak. Az ilyen természetű vizek elvezetéséről, árkolás

vagy alagsóvezéssel gondoskodni kell, a hol pedig az elvezetés nehézségebe ütközik, ott a kérdéses terület körül sáncolásával vagy kerítésével kell az álló viztől a juhokat távol tartani.

(Folyt. köv.)

A komlóskertek tisztogatásáról.

Ne vegyék komlónagyozásnak, ha a *tenyészkomló kiválasztásáról* írok néhány sort, inkább gyakorlati figyelmeztetést, nem azért mert már szakirodalmunkban a gazdasági *magtenyésztés* elméleti divatban vannak, hanem mert hazai komlóskertjeinkben szükség van a tenyészkomló kiválasztására, másrészt a hozatal nem is nehéz és gyorsan célhoz vezet.

Ujkori komlómiveletünk utolsó 20—30 esztendejében a különböző vidékek komlóskertjeiben igen sokféle *komlóváltozatokat* találunk, mintha ezen a téren is mindenki valami új uton kapkodott volna. A jó komlóárak hatása alatt újabb *hozzátelepítések* létesültek és ekkor már a szomszédból, jobban bevált fajtából kérték az új ültetéshez való dugványokat, volt aki újabb, harmadizben telepítésnél más, divatosabb fajtát ültetett. Már most háromféle fajtánk volt. Az *abszurdum* azonban tovább folytatódott, mert évek folyamán itt-ott számos tőke kipusztult, ültetünk helyette új dugványt, de az új komlóskerthez már nem válogatta a *fajta* *anyatövet*, de összevonva *szerelte* a dugványokat és ilyenformán az ültetvény növényzete megtarkult s még ma is sok kertben nemcsak különböző fajta, de különböző *eredetű* komlótövek állnak. A múlt évtizedben már leginkább híres hazai kertekből kérték dugványokat s így a *tarkaság* sok helyütt még általánosabb lett. *A komlókereskedő pedig különböző fajtájú, különböző eredetű komlóterméseket nem szeret vásárolni.* Már most mondjuk, szükség van egy waggon egy típusu komlótermésre — bajosan szedi össze egy-egy fél vármegyében.

Habár 1900 óta sokat segített ezen a földmivvelésügyi kormányunk, mert bizonyos komlótermő vidékeket állapított meg s oda az új települőknek csak régen honosított, egységes fajta uradalmi komlódugványokat osztott ki: ilyenek voltak az illyefalvi—spalti, homoródhévízi—saazi, szenterzsébeti—golding, a futtaki—bácskai, nagylongi—saazi stb. ezeket azonban már máshol* bővebben ismertettem. Ezen kertek nagyérdemű tulajdonosai nemcsak rendszeresen honosítottak egy-egy híres fajta komlót, de azt állandóan tisztogatták is.

Azon, az olyan tőkét, amelyek általános növekedésben, fejlődésben, lombosodásban, kivirításban, tobozalakulatban és beérésben stb. a főjellegtől, a *standardtól* elütöttek, különböztek, azokat minden összel kiirtották s a következő tavasszal helyükbe az általános jellegnek megfelelő, egyenlően beérő, jó toboztermő tőkéről szedett dugványokat vettek, s így néhány év alatt egyenletes helyi típusokat alakítottak — mert szerencsés kézzel s kitartással selektáltak.

Hát ezt a tudományt mindenki elvégezheti s a magyar komló érdekében köteles elvégezni, mert ma már a magyar komló 14000—15000 métermázsás évi termelési súlyal bír a világpiacon.

Sokszor a legegyszerűsebb fekvésű telepen is előfordul, hogy valamelyes időjárás, mechanikai behatás következtében a *vadkomlóra* *ül* vissza, vagy elsatnyul a lombzat, vagy ellombosodik a tőke, s csak levelet hajt, vagy tulnag (hosszu, vastag) tobozt — vagy akárhánszor egyik-másik tőke himvirágzatot terem — s ha az észrevétlenül kiporzik, úgy szellős napon megtermékenyíti az egész kertet s a tobozokban magvak teremnek a *lupu-*

lína rondateatra. Frappáns esetem volt egy bácskai kertben ezirányban — pedig a bácskai komlótermelésnek (ma 1000—1200 kat. hold) hogy ott erdők, ligetek messze esvéna komlós falvaktól az egész óriási termés *magmentes* s ami nehezen mondható el az erdélyi kertekre, pedig Nagyküküllővármegye szabályrendeletét is alkotott, hogy komlóskertek környékén a vadkomló irtandó.

A sportán variatio (hirtelen fajváltozat?) a komlóskertekben is otthon van tehát — de sokszor nemcsak az elfojtásos eredménnyel okozza, hanem jó irányban, jobb fajta előállításában is közreműködik. A komlószál szerető s gyakran bejáró gazda előtt feltűnik egy-egy kendertőke, hogy az növésben, lombzatban, kivirításban, toboztermésben jóval *különböztek* az általános típusból. A türelmesebb tenyésztő egy pár évig csak azt a tőkét figyeli meg: megtartja-e feltűnő, jobb sajátosságait, a praktikusabb, a tonnametszes alkalmával erről csak 2—3 dudványt, azt a telep külön helyén elülteti s ezek termését figyelgeti 3—4 éven át, de figyeli a *spontan* *vázolt anyatőke* viselkedését is — ha mondjuk 4 év múlva meggyőződik, hogy az új fajta *jó tulajdonságaiban állandósult*, úgy minden tavasszal ennek dugványaiból fogja pótolni a degenerált és kidobott tőkét, vagy rendszeresen minden évben egy-egy sort pótol a saját találmányából.

A gyakorlati eljárás: hogy minden rossz tőkét már most a szedés idején ki kell ásatni, de a gödör maradjon nyitva, tavasszal könnyebben reáakadunk a pótlások idején — a kiválogatot, (új jellegű) tőkét most a szedés előtt kell karóval, szines ronggyal *megjelölni* és elnaplózni, — hogy a tavaszi metszés idején könnyen reáakadjunk — de célszerű lesz az eladásra szánt, illetve dugványtermelő tőkét is *megjelölni* fehér ronggyal (átkötni), hogy tavasszal csak az azokról vett dugványokat adjuk el.

Csak pár nap választ el a szedéstől, talán nem késtem el ezen szerény figyelmeztetéssel — illetve megújítom kérésemet hazánk törekvő komlótermelőihez, hogy kezdjék meg valahára a komlóstelepek rendezését, válogatását, tisztogatását

Dr. Csérer Lajos.

A gyógynövények gyűjtéséről és az 1912. évi áraitól.

A gyógynövények gyűjtésével eddig hazánkban kevesen foglalkoztak, de még kevesebben annak rendszeres termesztésével. Az utóbbi időben azonban miután nagy jövedelmezőségüket az egyes gyógynövény fajtáknak sikerült kimutatni, termesztésük örvendetesen kezd fellendülni, úgy, hogy az országban már van egy néhány gazdaság, amelyben a gyógynövények éppen úgy vannak a rendes vetésforgóba beillesztve, mint akár valamely takarmánynövény, pld. lóhere, vagy lucerna. A gyógynövények javarészét ma még az ország különböző részeiben székelő export cégek szállítják ki külföldre és ott kerülnek feldolgozás alá. Az utóbbi hét év alatt azonban Magyarországon már több illanó-olajgyár létesült, így az egyik *Bösön* (Požany megye) a másik *Privigjén*, a harmadik *Budapesten* stb. Ezek a különböző menta stb. illanó olaj tartalmu növényeket dolgozzák fel s így a hazai termelő most már nem kénytelen külföldre szállítani vagy szállíttatni közvetítő útján ezen áruját. A leveles, száras gyógynövényeket, valamint a gyökereket szintén feldolgozza már több hazai gyár és már használatra kész állapotban szállítja a gyógyszeráraknak.

Gyógynövény termelés és általában annak gyűjtése nincsen azonban nálunk annyira meghonosodva, mint Francia-, Angol- és Németországban, ugyancsak kellő számú feldolgozó gyáraink sincse-

nek. Hogy pedig valaha lehessenek, első sorban is a gyógynövények gyűjtését és termesztését kell még szélesebb rétegben népszerűsíteni.

Termesztésük, olykor pusztán csak szedésük és szárításuk egyszerű, értékesítésük pedig, ami fő, meglehetősen könnyű. Azért mondjuk hogy olykor pusztán csak a szedésük és szárításuk, mert nagyrészt vadon is terem, réteken, legelőkön, utak, vagy töltések mentén, honnan csak le kell szedni és meg kell szárítani. A vadon termő gyógynövényeknek gyűjtésével nemcsak azért végzünk hasznos munkát, mert azt értékesíteni tudjuk, hanem azért is, mert miután a gyógynövények egy része mérges, vagy többékevésbé émelyítően aromás anyagokat tartalmaz, azokat az állatok amúgy sem eszik meg és így azok a legelőn csak hiába foglalják a helyet. Ezeknek eltávolításával tehát a legelőt is javítjuk. Legelőink pedig eléggé rászorulnak a javításra, pld. Erdélyben még a gyógynövények gyűjtése útján is, sőt helyenként az ilyen legelőjavítási munkát valóságos jövedelmező volna. Ennek igazolására példát is hozhatnánk fel, de elég a nyitott szemmel utazó olvasónak egy-egy ürömmel borított legelő oldalt emlékeztetnie idézni, elég ékesen beszél egy ilyen legelő oldal, hol a közönséges fehér üröm (*Artemisia Absinthium*) vagy egyéb ehhez hasonló mérges gyomnövény annyira elszaporodott már, — amelyet semmiféle állat nem eszik meg, — hogy a csorda fenn hordott fővel vonul rajta keresztül, a közte kitaposott ösvényeken, az augusztusi kánikulában. Szánalom nézni a marhákat és gyönyörűség látni a hatalmas, virágzó ürömtáblát, melyen az üröm, ezüst fehér levelét lágyan simogatja végig a meleg augusztusi szellő. A marhák naponta elmennek mellette, az üröm ott marad érintetlenül, hogy jövőre erőt gyűjtve, még nagyobb területet hódítson magának. Kinek ilyen legelője van talán nem érzi, hogy az a terület — mely után éppen úgy fizeti az adót, mint a többi földje után, — nem jövedelmez. Az ilyen példa azonban inkább ijesztő, mint követendő például szolgálhat, főként akkor, ha tudjuk, hogy az ürömmel mm.-ját, — annak minősége szerint, — 25—30 koronáért váltják be, megszártva.

A gyógynövények gyűjtése és termesztése, éppen úgy, mint a selyemhernyó tenyésztése, stb. is, nemcsak magángazdasági hanem szociológiai szempontból is fontos, mert ezzel nehezebb munkát nem bíró egyéneket, gyermekeket, öreg embereket és asszonyokat juttathatunk hasznos foglalkozáshoz. Erre is egy példát hozunk fel, még pedig Kolozsvárról, hol eddig egy gyógyszerész váltotta be a gyógynövényeket, most azonban ezzel felhagyott, úgy, hogy míg erre újabb vállalkozó nem akad, addig nem lesz Kolozsváron gyógynövény beváltó telep.

Itt a külváros öreg emberei, asszonyai és 6—13 éves gyerekei, csoportokba verődve, korán reggel kiindultak az erdőbe, mezőre, vagy a Szamos parti berkekbe. Mindenik vitt magával egy zsákokot és abba gyűjtötték a különböző gyógynövények leveleit, virágait, vagy gyökereit. Ha megtelt a zsák, vigan fejükre vették, vagy ha nehéz volt, rudra téve, ketten vitték be a beváltóhoz. Az öregek fogadtak egy-egy számár, vagy girhes lószekeret, arra felpakolták zsákjaikat és társalognak, esendesen vonultak együtt be felé. Mikor a beváltó ajtaja megnyílt, már ott táncoltak a kis napbarnított mezillásbas purdék s ültek sorba a fal mellett az öregek, előre beesülgetvén zsákjaik súlyát. A nyers leveleket, virágot és

gyökereket, kg.-ként fizették, vagy ott helyben, vagy pedig az ott kapott utalvány alapján az üzletben. 1. kg. nyers anyagért 4—10 fillért fizettek átlag. A fürgébb és ügyesebb gyűjtők 2—3 koronát is kerestek naponta.

Érdemes így a vadontermő gyógynövényeket gyűjteni, de érdemes természetesen is főként kisgazdáknak, akik azt maguk művelhetik meg házilag és maguk is száríthatják padláson (hiuban) gabonásban, vagy valamely más árnyékos, de szellős helyen. Irányítóra volna azonban szükségük abban, hogy a viszonyaiknak megfelelő fajtájú gyógynövényt termeljen. Ebben pedig segítséget a gazdáknak, gazdatiszteknek, papoknak és tanítóknak kell nyújtaniok, akik a gyakorlati alapokon megírott szakmunkákat könnyűszerrel megszerezhetik.*

A gyógynövények termesztése nagy gazdaságokban is igen jövedelmező, itt csupán arra kell ügyelni, hogy a megművelésénél és szárításánál nehogy munkatorlódás álljon elő, mert a finom áru előállításánál sok munkát ad az a körülmény, hogy egyes növényeknél pld. a leveleket a szárúkról le kell fosztani, ami meglehetősen pepecselő munka. Ezt azonban sokszor egyszerűsíteni lehet úgy, hogy a száron szárítjuk a leveleket s u. n. hadaróval, vagy cséppel, akár valami léccel, vagy zsindelyvel lepergetjük, leverjük a szárról a levelet. Ez azonban már prima áru nem lesz.

Még röviden az értékesítésről szólnunk egy pár szót. Azt mondtuk előzőleg, hogy az értékesítés könnyű. Könnyű, különösen a prima minőség értékesítése, mert azt mindig keresik és jól fizetik is. Ahol a közelben beváltó nincsen, ott egy kis akadályt a csomagolás és szállítás okoz, de az sem akkora, hogy könnyűszerrel leküzdhető ne volna. Az egyes vidékekre speciálisán ajánlott gyógynövényekről most nem szólnunk, vagyis hogy mely vidéken milyen gyógynövény fizet legjobban, csupán a keresettebb gyógynövény fajtákat soroljuk itten fel, megjelölve azoknak a nedves és száraz állapotban sulyviszonyát és az 1912-iki árakat, melyeket mostanában elérni lehet velők mm.-ként, aszerint, hogy az áru minősége milyen.

	100 kg. nyers anyag megszártva ad kg.-t	100 kg. száraz anyag ára kor.
1. <i>Artemisia absinthium</i> = Fehér üröm	20	25—30
2. <i>Althaea officinalis</i> = Fehér mályva	42	30—40
3. <i>Arnica montana</i> = Hegyi kappanőr, v. arnika gyökere	30	120
4. <i>Arnica montana</i> = Hegyi kappanőr, v. arnika virága	20	40—50
5. <i>Hyosciamus niger</i> = Beléndek	20	90
6. <i>Atropa belladonna</i> = Nadragulya	18	60—80
7. <i>Datura stramonium</i> = Maszlag, pukkantó	20	40
8. <i>Erythraea centaureum</i> = Ezerjófű	23	50—60
9. <i>Origanum majoranna</i> = Majoranna	15	50—60
10. <i>Marrubium vulgare</i> = Pemeteffű	28	30—40
11. <i>Mentha crispa</i> = Fodormenta	20	35—40
12. <i>Mentha piperita</i> = Borsos menta	20	70—90
13. <i>Salvia officinalis</i> = Orvosi zsálya	25	30—35

* Az E. G. E. könyvkiadó-vállalatánál is.

14. <i>Matricaria camomilla</i> = Székfű	20	70—100
15. <i>Sambucus nigra</i> = Bodza virág	22	100
16. <i>Tilia</i> = Hársfavirág	30	100—110
17. <i>Pyrethrum cinerariae-folium</i> = Rovarölő virág	20	140—180
18. <i>Verbascum thapsiformae</i> = Ökörfarkoró	12	100—250
19. <i>Alcanna tinctoria</i> = Pirozitó	20	35—40
20. <i>Acorus calamus</i> = Orvosi kálmos	25	40—45
21. <i>Radix saponariae</i> Lung. = Szappangyökér	30	35 60—70
22. <i>Valeriana</i> = Macskagyökönke	30—40	25—30
23. <i>Pimpinella anisum</i> = Anizs (mag)		50—60
24. <i>Carum carvi</i> = Kömény (mag)		50—60

Ime, egy néhány növény, mely mindenkor vevőre talál, de ezeken kívül még vannak mások is amelyeket szintén nagyon keresnek.

Török Bálint.

A szamóca ültetésének ideje.

Bizonyos mértékben az a nézet uralkodik, hogy minden növényt legjobb tavaszkor ültetni, főképen az olyan vidéken, ahol a tél zordabb szokott lenni és így az őszi ültetett növény könnyen megfagyhat. Noha sok növény van olyan főképen a konyhakerti növények között, a melyeket csak tavaszkor lehet ültetni, még enyhébb telű vidéken is, mégis vannak viszont olyanok, amelyeket zordabb vidéken is lehet őszi ültetni.

Ilyen növények egyike a szamóca is, mely látszólag gyengébb természetű, ugyan de valóságában egyike a legszilósabb, a legellentállóbb konyhakerti növényeknek, olyan amely őszi ültetés mellett sem szokott egykönnyen kifagyni még a szigorúbb száraz teleken sem.

Az őszi ültetés ideje azonban így általánosságban igen tág fogalom, mert hiszen például sik, melegebb, délvidéken, az alföldön az őszi sokszor még december közepéig is tart s csak október végén kezdődik, ellenben felvidéken, az őszi szeptember közepén kezdődik s tart legfeljebb november elejéig mi igen nagy különbség s mely különbség fontos határolója az őszi ültetés idejének.

Akár fás, akár pedig dudvanemű növénynek őszi ültetése alkalmával az ültetés után még 1—2 héti melegebb levegőre és talajra van szüksége, hogy egy kissé a talajban meg is telepedhessen és így természetes, hogy az őszi ültetéssel nem szabad addig várni, amíg a fagyok bekövetkeznek. Így van ez a szamócánál is és ezért módosul ennek a növénynek az őszi ültetése aszerint, hogy milyen a vidék. Minden növényültetésnek az előmunkája a talajelőkészítés; szamócánál ezenkívül még a plánta előnevelése is.

A szamóca palánta előnevelése abból áll, hogy a nyár végén (augusztus végén), az ugynevezett ostorindákon fejlődött apró, kevés vagy éppen semminemű gyökerekkel nem bíró növénykéket az ostorindánál le kell vágni s egy homokkal lazított árnyékosabb helyen fekvő ágyásban sűrűn 10 cmnyire egymástól, tűzdelni abból a célból, hogy ott ezek az apró plánták gyökeret kapjanak s meg erősödjenek.

Mindenesetre kívánatos az ily apró plántákat gyakrabban öntözni, hogy talajuk állandóan nedves legyen, mert egyébként a gyökeretlen plánták megfomnyadnak, elpusztulnak.

Megfelelő gondozás mellett az ily apró plánták mintegy három hét múlva meg

gyökeresednek s fejlődésnek indulnak, a mikorra aztán előkészíthető a terület is, ahol azok állandó helyet kapnak. Amig melegebb vidékeken teljesen mindegy az, hogy a számoça a kertnek melegebb vagy magasabb helyére kerül-e, addig hidegebb vidéken ajánlatos a számoçát olyan területre ültetni, amely inkább magasabb, napnak fekvő s az északi szélétől védett; lehet tehát délre hajló szelidebb emelkedésű domboldal is, azért, hogy a gyümölcsöse könnyebben, hamarabb megérjen.

Mint hogy a számoça állandó helyen csak két éven keresztül szokott kielégítő módon teremni, ajánlatos, annak talaját másfél áso nyomás mélyre megmivelni s érett trágyával bőségesen ellátni. Legajánlatosabb a számoçát 30 cm. fölé és sortávolságra ültetni s így minden harmadik sor után egy ugyancsak 30 cm. széles utat hagyni azért, hogy így a talajporhanyítás gyümölcszedés munkája alkalmával ne keljen a sorok közeit legázolni.

Az ültetést a lehetőségig borult időben kell eszközölni, mely alkalomkor minden körülmények között földgomolylyal kell a növényeket a palánta ágyásból kiemelni ásó segédmélvel, hogy így gyökérszakadás ne forduljon elő és hogy a növények állandó helyökön mihamarább növekedésnek induljanak, ami be is következik akkor, ha nemcsak az ültetés után, de azután is, főképpen száraz őszi időjárás mellett egy néhányszor jól megöntöztetnek. Ha a számoça őszi, kellő, tehát a vidéknek megfelelő időben kerül ültetés alá, bizonyos, hogy a bekövetkező hidegebb időjárásig annyira megerősödik, hogy a telet csekélyebb mértékű polyva vagy száraz falomb takaró alatt minden baj nélkül kibírja.

Végül tapasztalásunk van arra nézve is, hogy az így ültetett számoça hozza a következő év tavaszán, illetve nyár elején a legszebb, a legnagyobb gyümölcsöt is, ami végeredményében ugy a háztartás, valamint az értékesítés szempontjából mégis csak a legfontosabb.

Csérer Gyula.

IRODALMI SZEMLE.

Kísérletügyi közlemények. Közrebocsájtja: a m. kir. földmívelésügyi miniszterium kísérletügyi központi bizottsága. Szerkesztő: dr. Károly Rezső, gazd. ak. igazgató. Kiadja: a m. kir. földmívelésügyi miniszter. XV. kötet, 1912. évi május—június havi 2 füzet.

A kísérletügyi közlemények. 2. május—június havi füzetének tartalma a következő: Windisch Richard dr.: A réz mennyiség meghatározása hidrogénhypofoszfáttal. Biró Gusztáv: Adatok a komló összkesező savtartalmához. Gyárfás József: A turkesztáni lucerna termelési értékének megállapítására vonatkozó kísérletek eredménye. Domy Géza dr.: A burgonya levélsodrosának liokémiai alkotórészei (III. közlemény). Álettani megfigyelések a levélsodros burgonyákon. (IV. közlemény.) Weiser István dr.: Friss és szárított moslék befolyása a tej- és tejhozam összetételére. Baintner Ferenc dr.: Nehány erdélyi bivaly- és juhtejtermékről. Grätz Ottó: A proteolysis fokának meghatározása sajtban formoltitrálással, Sigmond Elek dr. és Vuk Mihály dr. Folytatolagos kutatásuk a paprika olajozásának felderítésén. Páter Béla dr. Közlemények a kolozsvári m. kir. gazd. ak. gyógynövénytelepéről.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

— **Mesterséges termékenyítés, — műcsikó.** Hetek óta telvük a hazai és a külföldi pok Döderlein és nem Döberlin, a mint valamennyi lap tévesen írta) professzor szenzációs műgyermekével, a mit, mint

a modern tudomány világszenzációját tárgyalnak per longum et latum. Pedig ez a dolog éppen nem új és még kevésbé szenzáció, hanem egyszerű kópiaja annak, a mit Döderlein előtt állatokon más orvostudósok már régen és több ízben megselekedtek. Az eset egyébként nagyon csattanós bizonyíték arra, hogy mennyire a német kultúra befolyása alatt állunk, másként legalább nem eshetnének meg, hogy észrevétlenül maradjon az, amit a mesterséges termékenyítésről egy angol orvos-professzor írt meg az angol «Veterinarien» c. szaklapban. Ez az angol orvos: Heape, többrendbeli ilyen irányu, részben mások, részben saját maga által is végzett sikeres mesterséges termékenyítési kísérletről számol be, amit tehát tudományos képzettségű, modern orvosok — és kellő ellenőrzés mellett — végeztek. Érdekesen ír le egy Ausztriában megejtett kísérletet, a mibe maga Heape is tevékeny részt vett. «Egy előkelő és passziós lótenyésztő farmernek egyik kiváló származású kancája, írja Heape, sehogyan sem fogamzott meg. A tenyésztő ekkor tanácsért és segélyért a melbournei állatorvosi iskolához fordult, ahol Brown és Heape professzorok vállalkoztak, hogy a kérdéses kancát megvizsgálják és mesterséges termékenyítésével kísérletet fesszenek. A megejtett vizsgálat kiderítette, hogy a nem fogamzás oka az, hogy a méh szája csukott s a párosodáskor is csukva maradt. Így a mesterséges termékenyítéssel próbálkoztak meg. E célból csináltak egy hajlékony anyagból készült fecskendőt 15 grm. befogadó képességgel. Ezt a fecskendőt az állati test hőfokára melegítve, vele felszivatták egy mén ondóját és azután nagy nehézséggel a kanca méhüvelyébe juttatták. A termékenyítés pedig sikerült és a kanca egy kiváló szép és gyönyörűen fejlett ménesikót ellett. Ez történt 1892-ben. A következő két évben a természetes nemzés újra nem sikerült, a kanca meddő maradt. Erre 1896-ban újra mesterségesen termékenyítették a kancát és ismét eredménnyel, a kanca ismét vemhes lett és szerencsésen le is ellett.» — Ime ez a Heape jelentése; tudunkkal ez az első tudományosan végzett és kontrollált, tehát hiteles eset a mesterséges termékenyítési kísérletek krónikájában. Van azonban erről szó már egy olyan könyvben is, amit még az ókorban, a Hedsra után 700 évvel írt meg egy arab orvos tudós, ahol elmondja, hogy egy arab ellopta egy ellenséges törzs kiváló apaménjének ondóját és azt gyapottá takarva hazavitte, amit azután a törzs arabs orvosa a gyapottal együtt egy kiváló kanca üvelyébe helyezett és sikerült így módon is mesterséges termékenyítést elérnie. Lehetetlen ebben sincs, ha szó férhet is az arab könyv és írás hitelességéhez.

Am ezek után a Döderlein műgyermek problémája, habár érdekessége és értéke az ő kísérletének felette becses is, csak másodrendű szenzációvá zsugorodik, mert hisz az eset nem egyéb, mint applicatio azoknak a kísérleteknek, a mit ez irányban, mint minden eféle orvosi kísérletnél, előbb állatokon kipróbáltak. Az elsőség pálmáját mindenesetre csak a germán önzés vindikálhatja Döderleinnek. N. D.

— **Az állatok mint időjósok.** Ismeretes, hogy az állatok igen érzékenyek az időjárás változásai iránt és a bekövetkező időváltozást gyakran már előre jelzik. Talán ősalapotban az embernek is megvolt ehhez az érzéke, de az most már csak köszvényben s más hasonló beteges állapotban nyilatkozik. Kivált a pór nép az állatok viselkedéséből néha elég biztosan következtet az időváltozásra.

Igy jó időt várhatunk, ha esős időben a baglyok huhognak; a pacsirta, vörösbegy magasra repül és akkor sokat énekel; a fülemilék egész reggelig dalolnak; a kánya, ölyv, vércse, stb. sokat repül és szól; ha a denevérek reggel korán, este későn repülnek. — Szent János bogár erősen világít, a leveli béka a szabadban magasan mászik, a legelő birkák sokat fickándoznak és ha a darazsak este felé sűrűn repdesnek.

Rossz idő várható, ha pintyek napkelte előtt füttyülnek, ha a varjak magasra repülnek, a vizet keresik és a fejüket abba mártják, a galambok fürdenek és este sokáig maradnak a mezőn; a daru, keselyű szép időben szól, a baromfi a porban fürdik.

Tartós esőre számíthatunk, ha a kutya füvet eszik, a macska soká mozog, a kakas szokatlan időben kukorékol, és sok giliszta bujik elő a földből.

Közel van az eső, ha a szarvasmarha az orrát nyalja, a juhok nehezen terelhetők az akolba, ha a pióca, mikor edényben van a vizsinén tartózkodik.

Futólagos esőre van kilátás, ha a békák kuruttyolnak, a vízbe ugranak és alámerülnek; az egerek cincognak, a vakondok a földet magasra turja, a legyek az árnyékban csoportosan röpködnek és az embert, állatot szemtelenül bántják.

Zivatarra számíthatunk 24 óra alatt, ha a csik nyugtalan és fejét a vízből ki-dugja; a pióca a vízből kimászni igyekszik; a méhek a köpüből nem távoznak, vagy igen korán csoportosan térnek haza.

Gyorsan bekövetkező zivatar van ké-szülőben, ha a rigók, pintyek nyugtalanul füttyülnek, a halak a vízből magasra ugranak, a vízi csirke alábukik, a sirályok a száraz felé repülnek.

Zivatar gyors lecsendesülésére számíthatunk, ha a halak a vizsinéhez közel uszkálnak, a sármányok vigan füttyülnek, a vakond a földből kibukik.

Erős tél várható, ha a golyák, darvak, fecskék, szalonkák s más vándormadarak a szokottnál sokkal előbb költöznek el, ha a nálunk telelő, de nyáron az erdőn, mezőn tartózkodó madarak korán jönnek az emberi lakok közelébe, a varjak már októberben száldogálnak, a seregély, fenyves rigó, a vad lud korán mutatkozik, a hangyák magas bogját, az egerek mély fészket készítenek, a darazsak még októberben is seregestől láthatók. — Ha a róka hideg időjárás-kor-ugát, akkor még erősebb hidegre van kilátás.

Lanyha télre számíthatunk, ha ősszel sok az egér, ha a pintyöke még decemberben is nálunk marad.

Hideg tavasztól kell tartani, ha a cinkek, veresbegyek nagy mennyiségben sereglenek az emberi lakok közelébe.

Nedves nyarat jelez, a bibic és haris, ha magas helyeken, a parti fecske ha magas partoldalokon fészkel; ellenkező esetben száraz nyárra számíthatunk.

— **Légmentes boroshordó.** Némely folyadéknál, különösen a bornál, igen lényeges, hogy a levegő kizárásával raktároz-hassuk el a hordókban. Ezt többféle, régi és ismert módokkal érjük el. A legújabb berendezést, egy fiumei gépészmérnök találta fel. Ez a módszer, különösen oly esetekben igen praktikus, amikor a hordóból időközönként elveszünk folyadékot. A berendezés abban áll, hogy a hordóba, felső nyílásán keresztül egy felfújható tömlőt teszünk, amelyet azután használat közben oly mértékben főtünk meg, tesz-szerinti folyadékkal vagy gázzal, a mily mértékben a hordóból bort veszünk. Ily módon levegő nem juthat a hordóba.

EGYLETI ÉLET.

Hirdetmény.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet kolozs-megyei szakosztálya, a m. kir. földművelésügyi miniszter ur támogatásával szeptember és október hónapokban Kolozsvármegye kispasztorjai által felhajtandó erdélyi fehér (tenyész) szarvasmarhák meg-bírálása okából

járásai tenyészállatdíjazásokat

rendez a következő sorrendben:

1. Szeptember hó 1-én a nádasmenti járásban Magyaránás községben. Elnök: Lészai Ferenc, tagok: Koós Mihály miniszteri o. tanácsos, Turcsa András, Molnár József, Tanka Sándor tb. főállatorvos, Szabó Géza, Daróczi Ferenc, Fogarassy József, Kertész György, Fülöp Ede.

2. Szeptember hó 8-án: Kolozs r. t. városban. Elnök: Palló Imre, dr. Péter Béla kolozsmegyei szakosztály alelnöke, Czeglédi Ákos, Nagy József, Török Bálint E. G. E. gyakornok, Deák Antal, Bernát Dániel.

4. Szeptember hó 15-én, mezőörményesi járásban Mezőörményesen. Elnök: Velits Zoltán; tagok: Jakab László állategészségügyi felügyelő, Sykó Lajos, Papp Ferenc, Kibédi Albert, Héjja Albert, Krisztea István.

5. Szeptember hó 22-én, moci járásban: Magyarpatkán. Elnök: Deák Ferenc; tagok: Endes Lajos, Máncz István, Száva Miklós, Mohai Ákos, Juhos Miklós (Ágnesé), Elekes János (Önuc) kisbirtokosok.

6. Szeptember hó 29-én a kolozsvári járásban: Borsaujfalun. Elnök: Ferenczy Lajos; tagok: Mózsás László, Fülöpp Mózes, Darkó Lajos, Sándor Jakab, Jurás János, Papp Mihály, gör. kath. lelkész, Csákány József, Léb József.

Oktober hó 14-én gyalui járásban: Gyaluban, a járási gazdasági kiállítás keretében. Elnök: Gallus Viktor; tagok: Jászberényi András akad. tanár, br. Jósika Aladár, Deési Gyula, gy. Rosenberger Sándor, Papp János, Benkő József, Juhász Árpád, Bittera Miklós dr., Farkas Árpád, Végh Árpád, Tokaji László E. G. E. titkár, dr. Pavlik Sándor, Kovács Béla, Buchwein Béla, Csiki Elek, Májerffy György, kir. gazdas. felügyelő.

8. Október hó 13-án a tekei járásban: Bátos községben. Elnök: Dózsa Endre alispán; tagok: Moisch István, Farkas Mihály, Farkas József, ifj. Farkas Gyula, id. Forró Géza, Forró Aladár, Konnerth János, Klement Albert, Káspér János.

9. Október hó 20-án a bánffyhungyadi járásban: Bánffyhungyadon. Elnök: Dr. Szentiványi József; tagok: Jósika Gyula, Stankovits János akad. tanár, Szikszay Ferenc, Gál János, Mátyás Ferenc, Nagy Sándor.

10. Október hó 27-én nagysármási járásban: Nagysármáson. Elnök: Gróf Béli Kálmán; tagok: Dr. Gaál Dezső, Ugron Ferenc, Ugron Jenő, Lázár Gábor, Bitai Ferenc, Szász Dezső, Szász Ferenc, Gidófalvy Kálmán, Balla Lajos, Elekes Lajos, gróf Béli György, Wachsmann Péter, Simon Dénes, Borbély Ferenc.

Hivatalból tagjai a bíráló-bizottságnak: a járási főszolgabíró v. helyettese, a kolozsmegyei kir. gazdasági felügyelő v. helyettese, a kolozsmegyei kirendeltségi megbízott, a kolozsmegyei gazdasági vándortanár és a járási kir. állatorvos.

Díjazási tervzet:

Üsző díjak:

I. díj (1) =	60 korona
II. díj (2) à 40 korona =	80 korona
III. díj (3) à 25 korona =	75 korona
Összesen:	215 korona

Tehén díjak:

I. díj (1) =	50 korona
II. díj (2) à 30 korona =	60 korona
I I. díj (2) à 25 korona =	50 korona
Összesen:	160 korona

Borju díjak:

I. díj =	15 korona
II. díj =	10 korona
Összesen:	25 korona

Járásonként összesen = 400 korona

Tudnivalók. Fenti díjazásokra csak olyan erdélyi fehér szarvasmarhák hozhatók, amelyeket a bemutató kispasztor maga tenyésztett, és legalább egy év óta tulajdonában vannak. Kétely esetén azt a községi előjáróság levelével kell igazolni. Nem tenyésztő nem állíthat ki állatokat. A díjazás mindenütt d. e. fél 10 órakor kezdődik, tehát 9 órára már sorba állítandók az állatok. Elkésették csak addig bírálhatók, amíg a díjak meg nem ítéltettek.

A gyalui díjazáson (külön csoportban) hegyi piros-tarka marha, tenyészsertés, juh, kecske is bemutatható, ezek azonban a kiállítási alaptól díjaztatnak. A díjazásra való felhajtást mindenütt a kir. járási állatorvos ellenőrzi, ő rendezi el a csoportokat — de a bírálat módzatait a gazdas. felügyelőség állapítja meg, a bizottsággal egyetértőleg.

A bírálatnál részletes jegyzőkönyvet véte fel a főszolgabíró, azt az elnökkel aláírva a szakosztály elnökségéhez 10 napon belül beterjeszti. Kívánatos, hogy a bírálat eredményéről valamely szakember a díjkiosztás előtt előadást tartson.

Kolozsvár, 1912. augusztus hó 17.

Csérer Lajos dr. s. k. szakosztályi előadó. Dózsa Endre s. k. cs. és kir. kamarás, alispán, a kolozsmegyei szakosztály elnöke.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Kitüntetés.** Hutyrá Ferenc dr. tanárt, a m. kir. állatorvosi főiskola rektorát, a berlini állatorvosi főiskola, 25 éves főiskolai jubileuma alkalmából, több más kiváló szakférfiúval együtt-tiszteletbeli állatorvosdoktorrá avatta. Ez az elismerés Hutyrára és az állatorvosi főiskolára egyaránt kitüntető.

— **Kinevezés.** A m. kir. földművelésügyi miniszter, Farkas Árpád kolozsvári gazdasági akadémiai tanársegédet, lapunk munkatársát, gazdasági akadémiai segédtanárrá nevezte ki. Megérdemelt kinevezéséhez mi is gratulálunk.

— **A kereskedelemügyi államtitkár a méhészeti kiállításon.** Kálmán Gusztáv, kereskedelemügyi államtitkár e hét csütörtökén, kolozsváron tartzkodása alkalmával megtekintette a méhészeti kiállítást. Jósika Gábor báró üdvözlötte és kalauzolta az államtitkárt végig a kiállításon. Ugyanaznap tekintették meg a kiállítást báró Bánffy Ernő az E. G. E. elnöke, Lészai Ferenc, az E. G. E. alelnöke és báró Mannsberg Sándor is és a kiállításról a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoztak valamennyien.

— **A M. E. O. Sz. közgyűlése Kolozsvárt.** A Méhészeti Egyesületek Országos Szövetsége e hó 19-én tartotta meg közgyűlését Kolozsváron a méhészeti kongresszus után Szilassy Zoltán orsz.-gy. képviselő elnöke alatt. A közgyűlés Szilassy Zoltán előterjesztésére az alapszabályokat jóváhagyta, a szükséges további teendők ellátásával az elnökséget megbízta. A közgyűlésre az ország minden részéből számos méhészegylet elküldte képviselőit.

— **Uj állattenyésztő és állatbiztosító szövetkezet.** A szolnokdobokamegyei Bethlen községében t. hó 4-én alakult meg a községi állattenyésztő és állatbiztosító szövetkezet, amelybe a község érdemes gazdái igen nagy számban léptek be. A népes alakuló közgyűlésen igaz-

gatósági elnökké Gyárfás Albert református lelkész, igazgatósági tagokká: Fogolyán Kristóf körjegyző és id. Tóth Márton birtokos választattak meg. Dicsérettel kell megemlékeznünk az alakulás körül szerzett érdemeikért Bárdy Gézaról, a járás főszolgabírájáról és Fogolyán Kristóf körjegyzőről, akiknek együttes, buzgó fáradozása eredményezte azt, hogy a szövetkezet oly szép számu taggal alakulhatott meg.

— **Az idel borárok.** A gyakori jégverések, záporok, periodikus hőszütyedések nagy mértékben előmozdították az idén a peronospora terjedését. Ilyenkor már a normális időjárású években nem szoktunk rézkénporozni, de az idén még most is szükséges, mert egy-egy nagyobb vihar, vagy jég által okozott sebhelyeken a peronospora mindjárt megtelepszik és elrothasztja a bogyókat. A hivatalos termésbecslés is jelezte Erdélyből a bogyó-rothadást, amely körülmény még csökkenteni fogja a terméseredményeket egészen szüretig. A kereskedelem nem számíthat az idén nagy borquantumra, a termelők a tavaly novemberben — a kereskedők által készséggel — fizetett árakat nyugodtan kérhetik idei mustjaikért.

— **Borárverés Budafokon.** A budafoki m. kir. pincemesteri tanfolyamon augusztus 27-én szokásos borárverés lesz. Az elárverendő borok jegyzékét az igazgatóság bárkinek megküldi. A borok előzőleg megízlelhetők.

— **Az orosházi hétosztályu polgári iskola megnyitása.** Zichy János gróf vallás- és köznevelésügyi miniszter Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg az orosházi polgári iskolát kísérletképpen hétosztályu polgári iskolává szervezte át. Az átszervezett hétosztályu polgári iskolának ötödik osztálya új tantervvel az 1912—1913-ik tanév elején megnyílik, a hatodik és hetedik osztályok megnyitása folytatolagosan következik. A gyakorlati irányú és életre nevelő hétosztályu polgári iskola minden más középfokú iskolától abban különbözik, hogy az általános műveltséget nyújtó tárgyakon kívül a növendékek a gyakorlati kertgazdaságot egy 10 holdas mintaszerű kertben, s a mezőgazdasági ismeretek gyakorlati részét is egy 12—15 holdas kisebb mintagazdaságban szakszerű vezetés mellett tanulják. A szorosabb értelemben vett mezőgazdasági és kertészeti tárgyakra heti 26 órát fordítanak. A szülők a legteljesebb bizalommal adhatják gyermekeiket az újirányu hétosztályu polgári iskolába, amely nemcsak tanít, hanem egyben nevel is a munkára. A hétosztályu polgári iskolát végzett növendékek, az új véderőtörvény értelmében is, az egyévi önkéntességi jognak birtokába jutnak. Felvételre a meghatározott számig Nagy Lajos igazgatónál, a mult tanévi bizonyítvánnyal, keresztlevelel és ujrátólási igazolvánnyal lehet jelentkezni.

— **A nemzeti muzeum kérelme a gazdákhoz.** A magyar nemzeti muzeum néprajzi osztálya a következő kérelmet intézi a gazdákhoz: Népéletünk egyre szintelenedik, a régi szokások egyre tűnedeznek. Így a valamikor országszerte elterjedt arató ünnepek és az ezekkel kapcsolatos tárgyak is legtöbb helyen eltűntek anélkül, hogy akár leírásban, akár fényképen, vagy más tárgyakban valami emléke maradt volna utódaink számára. Épp azért a magyar nemzeti muzeum néprajzi osztálya kéri a magyar gazdaközönséget, hogy az aratósi ünnepek tárgyaiból, különösen az országszerte divó aratósi buzakosoruból s egyéb kalászból, vagy szalmából sokszor igen nagy művészettel készült tárgyakból 1—1 példányt a néprajzi osztály részére lehetőleg ajándékképen, vagy csekélyebb árért küldjön be. Ugy szintén hálás köszönettel fogad fényképfelvételeket és esetleg rövidebb leírásokat az aratósi ünnepekről. Magától értetődik, hogy a szives küldemények postadíjmentesen intézendők a következő címre: Magyar Nemzeti Muzeum néprajzi osztálya Budapest, VI., Városliget Iparcsarnok.

— **Tömöges fümaghamlítás.** A budapesti m. kir. vetőmagvizsgáló állomás folyó évi vizsgálataiból megállapítható, hogy a vetési rozsnok-

kal (*Bromus commutatus*) a kisczárda által annyira keresett angol perje- és olasz perjemagot is nagymértékben hamisítják, sőt többen, túlnyomó részt a vidéki kereskedésekben a hamisító anyagot különféle elnevezések alatt tisztán is árusították. Egyik „fűmag”, egy másik „közönséges fűmag”, mások pedig már „német perje” gyanánt hozták forgalomba. Tekintettel arra, hogy a visszaélések tömegesen fordulnak elő, föl hívják a gazdaközönseget, hogy kétes esetekben forduljanak valamelyik vetőmagvizsgáló állomáshoz.

— **Pálffy István gróf szobrának leleplezése.** Szent István napján leleplezték le Pálffy István gróf szobrát. A leleplezési ünnepen, mely a Csáky-téren ment végbe, Serényi Béla földművelésügyi miniszter Vörös Sándor udvari tanácsossal képviseltette magát. Zichy József gróf v. b. t. t. a szoborbizottság elnöke, tartalmas beszéddel nyitotta meg az ünnepet. Azután leleplezték a szobrot, mely Riegele Alajos műve. — Beszédet mondtak: Bartal Aurél főispán, Wolf Gerő dr. és Kumlik Tivadár polgármester. Gróf Pálffy Béla mélyen megindult hangon mondott köszönetet a maga és családja nevében az elhunyt emlékének megörökítéseért, aki minden öselekedetében mindig csak a jó szívére hallgatott. Megköszöni Frigyes főherceg tanusított érdeklődését, üdvözlö a kormány képviselőjében megjelent Vörös Sándor udvari tanácsost Végül pedig igéri, hogy atyja szellemében kíván résztvenni a közügyekben. A koszorúk letétele a szobor talapzatára volt befejezése az ünnepnek.

Használjon szaggatás, fejfájás, oldelnyílás, hát- és derékfájdalmak ellen

Dr. **BOROVSKY**-féle kellemes szagu **BOROLINT.**

Ára 80 fillér, próbaüveg 50 fillér. Mosakodásra, szépitő és legjobb fertőtlenítő **BOROLIN-SZAPPANT.**

Ára darabonként 30 és 80 fillér. Nyálkaoldásra, köhögés és rekedtség ellen **BOROLIN-CUKORKÁT**

Ára csomagonként 20 és 40 fillér. Kapható mindenütt. — Kapható mindenütt.

— **A tejszövetkezetek gyűlése.** Az országban hatszáznál több tejszövetkezet működik, amelyek országos szervezet híjján eddig nem szoktak összegyűlni a tejtermelés és értékesítés kérdéseinek megbeszélése végett. Legutóbb a pécsi tejgazdasági kongresszus foglalkozott a tejszövetkezetek ügyével és akkor nyilatkozott meg először az az óhaj, melyhez a földművelésügyi kormány elé terjesztett felterjesztéseikben a vármegyei gazdasági egyesületek is csatlakoztak, hogy a tejszövetkezetek alakulását és működését külön törvényre szabályozza, mindenemü érdeküket egy országos központ szervezésével könnyítsék meg. A pécsi gyűlés után most nyílik először alkalmuk a tejszövetkezeteknek arra, hogy az október hónap 24-én Budapesten rendezendő II. országos szövetkezeti kongresszuson érdekeiket megbeszéljék. A tejszövetkezeti kérdés előadója Ujhelyi Imre lesz, kinek előadói tervezete elé nagy érdeklődéssel tekintenek a tejszövetkezeti élet irányítói. A kongresszus előkészítő munkálatait a földművelésügyi kormányral és a tejszövetkezeti szervezetekkel karöltve, a „Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége” végzi.

— **Marhavész Angliában.** Egy német birodalmi újság révén mi is foglalkoztunk az Angliában Liverpool tájékán fellépett marhavész ügyével. Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter a szállongó hírek következtében kérdést intézett az angol kormányhoz, ahonnan az a megnyugtató válasz érkezett, hogy csakis száj- és körömtájás lepett fel Liverpool környékén s nyomban fogantatosították a kellő óvintézkedéseket.

— **Szállítás a hadsereg részére.** A folyó évben már szétkaletott értesítés kapcsán közli a kolozsvári VI. honvedkerület hadbiztonsága, hogy

Kolozsvár, Nagyenyed, Dés, Marosvásárhely, Beszterce, Nagyszeben, Déva, Erzsébetváros, Brassó, Fogaras, Kézdivásárhely, Csikszereda, Szamosujvár állomásokon, nagyobb mennyiségű széna, kemény- és puha tűzifa fog beszereztetni. A széna alapára métermázsanként, az egyes állomás helyeken 4--5 koronában állapított meg.

— **A nagypetrlí járási állatdíjazás,** amelyet a mai napra jeleztünk volt lapunk múlt számában, közbejött akadályok miatt csak szeptember hó 8-án tartatik meg, mint ez az „Egyleti Élet” rovatban kézölt hirdetményből is olvasható.

— **A gazdálkodó öröme** állatainak jó táplált kinézése. Ez könnyen elérhető a *Kwizda-féle korneuburgi marha táppor* rendszer adagolása által. Étvágy hiánynál, a tej feljavításánál, nincs ennél jobb szer. Ügyelni kell a védjegyre, és kérjünk határozottan *Kwizda-féle korneuburgi marha tápport.* Kwizda Ferenc János cs. és kir. osztr. magy., román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, állatgyógyászati preparátumok részére. Bécs mellett levő korneuburgi gyógyszer-tárából. Kwizda Ferenc János cég Korneuburgban képes árjegyzékét kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve küldi meg.

— **Mezőgazdasági kiállítások palotája** Párisban. Az évről-évre rendezett országos jellegű vagy időszakos mezőgazdasági kiállítások részére külön hatalmas palotát építenek Párisban. Az erre vonatkozó szerződést a francia földművelésügyi miniszter most írta alá.

A LAPPELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLÉLT
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:
TOKAJI LÁSZLÓ.
A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

— **A MAGYAR** —
JELZÁLOG HITELBANK
KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)
FÖLDBIRTOKRA
és a nagyobb városokban fekvő
HÁZAKRA
15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel
LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.
A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve
AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.
A KÉPVISELŐSÉG elfogad
TAKARÉK-BETÉTEKET
és előnyösen kamatoztat.
Telefonszám 27.

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DÍJAKKAL KITÜNTETVE
Bogyay Gyula tájkertésze
tájkertész és kertépítő
BUDAPEST
Telefon 25-33. Kerttechnikai iroda: Telefon 26-8)
2278 **VII., Gizella-ut 15.**
(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

ADRIAI
BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT
alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 180 millió korona
Vezérigazgató: Rácz-almási Frigyesy Adolf, m. kir. udv. tanácsos,
Igazgatósági elnök: Báró Láng Lajos, valós. belső titkos tanácsos

E társulat, amely **74 éves** fennállása óta **650 millió** koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett:
tűz- és robbanási, betöréses lopás, baleseti valamint **jégokozta** károk ellen, továbbá: az emberek **életére, halál, elérési** valamint kiházasítási esetekre és magas kamatozásu **életjáradékokra.** 2091

Erdélyrészi vezérképviselőség **Kolozsvárt:**
Gróf Bethlen Pál Bács-Kulai Szekula Ákos
igazgató, választm. tag. vezérfelügyelő.

Egy jókarban levő, használt
Ásványi-féle
Szártépő-gép
megvételre kerestetik.
Ajánlatok:
Gróf Horváth Tholdy Rudolf
Pata p. Kolozs
cimre intézendők.
2783

Internationalis Kereskedelmi
Ügynökség és Közvetítő Iroda
Kolozsvárt, Jókai-u. 11. földsz. ajtó 9.
Üzletköre kiterjed bel- és külföldi ház, birtok, erdő, bánya és az összes a kereskedelembe vágó vételek és eladásokra.
Az ügyletek lebonyolítása és levelezés magyar, német, román, francia és angol nyelven történik. — Bel és külföldi összeköttetésem révén közvetítések, egyzetetek szolidan és gyorsan intéztetnek és megbízások legpontosabban eszközöltetnek.
Telefon 1073. **Sürgőnycim: Hajnal.**
Tisztelettel: **HAJNAL J.** tulajdonos. 2763

Szőlőtelepítők

becses figyelmüket felhívom saját érdekükben, hogy **terjedelmes telopemon** a legjobb érmelléki bor- és csemege- legkiválóbb fajú szőlőoltványok, amerikai és európai sima és gyökerez, a **világhírű** gyökerez és sima **Delaware** vesszők a legolcsóbb árban, a legdusabb választékban szavatosság mellett fajtisztán bocsátatnak eladásra, őszre és tavaszra való szükségletüket még most előjegyeztenni sziveskedjenek, mindezeokról képes árjegyzéket, amely sok hasznos tudnivalót tartalmaz, ingyen és bérmentve küldöm meg. **Cimem:**
Kágyi Szabó István
érmelléki szőlőbirtokos és oltványteleptulajdonos
Bihardiószeg.
2784

A KOLOZSVÁRI
TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK Részvénytársaság
 alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve. Tartaléktőkéje és egyéb alapjai 1.282.520 korona 33 fillér.

mindig a legelőnyösebb feltételek mellett. Utalványokat állít ki külföldi piacokra a nap árfolyamon. Árukra előleget ad készpénzben, ha azok áruaktáraiba be vannak tárolva. Áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett, a Máv. kolozsvári állomása mellett levő áruaktáraiban és azokat szakszerűen kezelte. Betéteket elfogad könyvecskékre vagy folyószámlára előnyös feltételek mellett és azokat rendszerint felmondás nélkül fizeti vissza.
 Jelzálogkölcseknöket készpénzben

Irodák:

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám. (Saját házában.)

Üzleti órák reggel fél 9-től déli fél 2 óráig.

Áruaktári osztály a pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

Zálogház: Király-u. 3. szám alatt.

Értékpapírokat vesz és elad; valamint ezek eladását közvetíti idegen számlára,

Ház- és földbirtokra

10-60 évig terjedő időtartamra a legelőnyösebb kamat és tőketörlesztési hányad mellett.

Jelzálogkölcseknöket konvertál igen előnyös feltételek mellett és minden ilyen ügyletet a lehető leggyorsabban bonyolít le.

2004.

Keresek megvételre
10 darab
 hizlalni való mustra kocát.
 Ugyanitt eladó 30 ezer
diszfenyő 70-80
 cm. magas a 50 fill.
Elekes Árpád
 intéző.
 Harasztos, (Torda-Aranyosm.)
 2781

Hadrévi gazdaságomba keresek egy ügyes, rendszerető, szorgalmas, józanéletű
Gazdatisztet,
 aki állattartáshoz, neveléshez teljesen ért. Aki a szőlőművelését szakszerűen érti, előnyben részesül.
 Csak teljesen alkalmas egyének pályázzanak.
 Állás azonnal elfoglalható.
 Cim: **Miksa Imre**
Hadrév, u. p. Gerend.
 2780

Eladó
mangalica sertések:
 1 drb 2 1/2 éves kan
 12 " 2-4 " koca
 10 " 1 1/2 " koca
 felvilágosítást ad:
Belle László
 gazdatiszt
Magyar-Csesztve,
 u. p. Marosujvár.
 2779

A magyar királyi államvasutak erdélyrészi fő- és mellékvonalainak menetrendje.

A vég- és csatlakozó állomások kimutatásával.

2749

Gy. 205	Sz. 615	Sz. 745	Gy. 935	ind. Budapest ny. p. u. a gyorsvonat	érk.	Sz. 720	Gy. 730	Sz. 615	Gy. 920
" 1030	" 722	" 1252	" 626	érk.) Kolozsvár	(ind. " 619	" 1031	" 640	" 140	
Sz. 1051	" 832	" 115	" 646	ind.) Aranyos-Gyéres	(érk. " 544	" 959	" 612	Sz. 1256	
" 1223	" 1017	" 250	" 753	érk.) Kocsárd	ind. " 413	" 837	" 448	" 1120	
" 101	" 1057	" 329	" 814	érk.) Tövis	ind. " 380	" 808	" 417	" 1119	
" 214	" 1232	" 520	" 853	érk.) Küküllőszeg	(ind. " 210	" 723	" 308	" 1029	
" 301	" 133	"	" 905	ind.) Kiskapus	(érk. " 132	" 711	" 222	" 1000	
" 346	" 206	"	" 928	érk.) Segesvár	ind. " 101	" 650	" 153	" 930	
" 502	" 303	"	" 1009	érk.) Héjasfalva	ind. " 1212	" 614	" 1257	" 843	
" 712	" 447	"	" 1112	érk.) Brassó	ind. " 1049	" 515	" 1124	" 713	
" 813	" 527	"	" 1129	érk.) Budapest K. p. u. a gyorsvonat	ind. " 1008	" 453	" 1058	"	
" 1245	" 856	"	" 225	érk.) Arad	ind. " 636	" 148	" 741	"	
Gy. 705	Sz. 750	Gy. 200	Sz. 930	ind.) Piski	érk. Sz. 545	Gy. 125	Sz. 725	Gyv. 920	
" 1232	" 329	" 658	" 602	ind.) Alvinc	(ind. " 934	" 820	" 1142	" 416	
" 1247	" 404	" 708	" 632	érk.) Gyulafehérvár	(érk. " 852	" 808	" 1050	" 403	
" 400	" 902	" 1019	" 1047	ind.) Tövis	ind. " 421	" 455	" 614	" 1244	
" 500	" 1032	" 1126	" 1211	érk.) Kocsárd	ind. " 253	" 350	" 445	" 1132	
" 514	" 1153	" 1139	" 1241	érk.) Marosludas	ind. " 235	" 336	" 416	" 1116	
" 535	" 1127	" 1200	" 106	érk.) Marosvásárhely	ind. " 205	" 315	" 351	" 1057	
Szv. 220	Sz. 830	Sz. 335	Sz. 818	ind.) Szászrégen	érk. Sz. 705	Szv. 1047	Sz. 212	Szv. 657	
" 257	" 907	" 410	" 855	ind.) Gyergyószentmiklós	ind. " 625	" 1008	" 134	" 613	
" 412	" 1022	" 534	" 1008	ind.) Mádéfalva	(ind. " 510	" 852	" 1219	" 507	
" 442	" 1052	" 607	"	érk.) Sepsiszentgyörgy	(érk. " 814	" 814	" 1148	" 455	
" 545	" 1155	" 710	"	ind.) Brassó	ind. " 709	" 709	" 1046	" 355	
" 1000	" 354	"	"	érk.) Kiskapus	érk. " 910	"	" 700	" 1153	
" 1180	" 523	" 420	"	ind.) Nagyszeben	ind. " 737	"	" 529	" 1020	
" 329	" 748	" 629	"	érk.) Fogaras	ind. " 433	"	"	" 705	
" 520	" 926	" 810	"	ind.) Segesvár	ind. " 245	"	"	" 531	
Sz. 224	Sz. 1019	V. 318	Szv. 710	érk.) Héjasfalva	V. 916	Sz. 604	Vv. 900	Sz. 1233	
" 355	" 1155	" 522	" 840	érk.) Székelyudvarhely	" 746	" 434	" 794	" 1110	
" 813	" 548	"	"	ind.) Brassó	" 333	"	"	" 442	
—	Szv. 455	V. 1124	V. 730	érk.) Sepsiszentgyörgy	V. 702	V. 442	V. 1000	—	
—	" 526	" 1154	" 800	ind.) Kovászna	" 634	" 413	" 932	—	
—	" 725	" 155	" 1012	érk.) Kézdivásárhely	" 454	" 230	" 748	—	
Sz. 531	Sz. 1100	V. 245	Szv. 613	ind.) Bereczk	Sz. 810	Sz. 100	V. 520	Sz. 926	
" 646	" 1218	" 359	" 730	érk.) Brassó	" 647	" 1140	" 400	" 808	
" 814	" 152	" 518	" 911	érk.) Sepsiszentgyörgy	" 526	" 1005	" 203	" 641	
" 859	" 241	" 602	" 956	érk.) Kézdivásárhely	" 442	" 918	" 106	" 603	
" 1023	" 405	" 744	"	ind.) Bereczk	"	" 734	" 1132	" 459	

Zsákot, Zsineget, ponyvát,

szőlőkötöző fonalat vásároljon a 30 év óta legmegbízhatóbbnak elismert FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, Mádor-utca 31-33. A Fischer-féle szőlőkötözőfonal jobb és olcsóbb, mint a raffia. — Pontos, szolid kiszolgálás. — Ponyvakészítési írtétel. — Tessék ajánlatot kérni.

Keresek egy ügyes fáradhatatlan béresgazdát, aki egy nagyobb intenzív gazdaság vezetésére alkalmas lenne. Cim a kiadóhivatalban megtudható. 2776

Földmives iskolát végzett, 10 évi gyakorlattal bír, a gazdálkodás minden ágában teljesen jártas, 33 éves, családós, kiszolgált katona, beszél: magyarul, románul, **Gazdatiszti, ispáni, vagy számtartói állást keres.** Fizetés egyezség szerint. Allását rövid idő alatt elfoglalhatja (2 hónap alatt). **Cime: a kiadóhivatalban.** 2777

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a **Műtrágyát Értékesítő Szövetkezet** Budapest, V. kerület, Fürdő-utca 8-ik szám. 2769

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től 10-50 éves lejáratu **olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, szerzek** konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egyáltalán az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotokat, gyors és költséget kímélő eljárással. A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen hatonai óvadéku alkalmas, a főzsdéken is jegyzett 50 év alatti kisorsolando 4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket. A szelvények költségmentesen az Intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál” ki-fizettetnek 2018 **A legmegbízhatóbban közvetitem:** magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiük adás-vételi ügyleteit. **Telefon: 859. sz.** Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség **GOMBOS BENŐ Kolozsvár, FERENCZ JÓZSEF-UT 12. SZÁM ALATT.** A „Nagyszebeni Földhitelintézet” kizárólagos ügynőképe

Viharálló, rozsdavédő, legjobb mindennemű vasszerkezetek mázolására! Különösen ajánlható: **Hidak, vas- és bádógtetők, vasgerendák, oszlopok, gazometerek, kandeláberek vasrácsok, vasajtók mázolására.** **Minium-alapozás nem szükséges.** Mintamázolattal, prospektussal, szinkártyával szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai: **Lutz Ede és Társa** 2767-III. **festékgyára BUDAPEST, VII. ker., Örnagy-utca 4. szám.**

Eladó

többszörösen kitüntetett tehenészetemből 12 drb. **elsőrendű fajtisza berni tehén,** részben kisborjuval, részben vemhesen. Hat darab fajtisza berni apaállat, 16-18 hónaposak. Teljes tisztelettel: **Kövesdi Boér Olivér, Hidvég (Háromszékmegye)** 2782

Az „ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET” könyvkiadó-vállalatában megjelent füzetek jegyzéke és ára:

	K. f.		K. f.
1. Réti János. A trágyáról és a trágyakezelésről szükséges tudnivalók	—60	34. Dr. Péter Béla. A haltenyésztésről	—70
2. Gáspár József. A kaszálók és legelők ápolása	1—	35. Dr. Péter Béla. A vetőmag eltarításáról és a magtárban kárt tevő állatokról	—70
3. Virág Elek. A garda, mint sertéshírláló	—70	36. Jakab László. »Utmutató házi állataink egészségének gondozására«	1—50
4. Tormay Béla. A borjúk fölneveléséről	—70	37. Dr. Rodiczky Jenő. Magyar olajnövények	—70
5. Herényi Gothárd Sándor. A takarmányrépa	—50	38. Cserhádi Sándor. A gyomok kártékony-sága és az ellenük való védekezés	—80
6. Hauer Geza. A fejőstehénről	—80	39. Papp Gergely. A szocializmusról	—50
7. Hensch Árpád. A szántás-vetésről	—70	40. Heigel Lipót. Az állami egyenes adók és a községi adópótlékokról	1—
8. Jakab László. Utmutató az állati betegségek elleni védekezésben	—80	41. Heigel Lipót. A fogyasztási adókról, jövedékek és illetékekről	1—
9. Domokos Kálmán. Az építkező gazda	1—	42. Rázsó Imre. A legfontosabb szalás takarmánynövények termesztése	—50
10. Ruizs Gyula. A kukorica műveléséről	—70	43. Ifj. Kálmán. Szőlőművelésről	1—
11. Dr. Péter Béla. A házi állatok fontosabb elősködei	1—	44. Ross Nándor. A tenyészkancákról, különös tekintettel a meddőség okaira és azok elhárítására	—50
12. Ritter Gusztáv. A házi kert	1—	45. Hadviger Albert. Tanácsadó fiatal gazdák számára	1—
13. Gáspár József. Baromfitenyésztés	—60	46. L'Huillier István. A káposztafélék termesztése a szántóföldön	—50
14. Cserhádi Sándor. A csalamádé termesztése, bevermelése és etetése	—70	47. Dr. Bálint Ferencz. A mezőgazd. szeszgyárak jövedelmezősége, berendezése, üreme, gyümölcspálinka-főzés	1—
15. Czajlik István. Csikónevelés	—70	48. Dr. Varga Kálmán. »Czékorrépa termesztése«	1—
16. K. Vörös Sándor. A dohánytermesztéséről	—70	49. Dr. Csérrer Lajos. »Magyar komló termesztése«	1—
17. Aványi Lajos. A vörös lóhár termesztéséről	—80	50. Cserhádi Sándor. »A gabonafélék termesztése«	1—
18. Ritter Gusztáv. Gyümölcsértékesítés	—70	51. Dr. Péter Béla. »A gyógynövények termesztése«	1—50
19. Herényi Gothárd Sándor. A nyers takarmánnyok eltevése, különös tekintettel a szonbolyai kazarla	—50	52. Dr. Barna Balázs. A kenyéradó növények fontosabb ellenségei és betegségei	1—50
20. K. Vörös Sándor. A gazdaságok berendezéséről	—90	53. Dr. Barna Balázs. A gyümölcsfák fontosabb ellenségei és betegségei	2—
21. Marc Ferencz. A kosárfűz termelése	—60	54. Dr. Péter Béla. Rövid útmutatás a vadon termő gyógynövények gyűjtésére	2—
22. Kovács Béla. Házi állataink takarmányozása	1:20	55. Jászberényi Andás és Szász Ferencz. Tejgyártás. Tejtermelés, tejkezelés, 20 képpel	2—
23. Grasselli Miklós. A len- és kender-termelésről és ástításáról	—50	56. Csérrer Lajos dr. Utazás a faluból a községbe	3—
24. L'Huillier István. Konyhakerti magvak termelése	1—		
25. Réti János. A komló-termelésről (elfogyott)	—60		
26. Gáspár József. A méhtenyésztésről	—70		
27. Dr. Péter Béla. A gabonafélék, a burgonya és a szőlő legfontosabb gombabetegségei	1—		
28. Nemes István. Talajjavítás lecsapolással	1—		
29. Réti János. A legjobb takarmányfűvekről	—70		
30. Nemes István. Az öntözés	1—		
31. Jakab László. Hasznos tudnivalók az állati szüléset körülől	1:20		
32. Sántis Mihály. A jégkár ellen való listosítás és a károk becsülése	1—		
33. K. Vörös Sándor. Gazda számvitele	—80		

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentgyörgy-utca 3. Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült **FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.** Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítetnek. 2019

Megrendelés és pénz: az Erdélyi Gazdasági Egylet pénztára; „Takp. Hitelbank”, Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 7. sz. cím alatt küldendő. A megrendelt füzetek bérmentve tételnek postára. Utánvétellel nem küldünk füzeteket 2735

Kwizda

Ferencz János

az osztrák magyar csász. és kir., a román királyi és bolgár királyi udvaroknak állatgyógyászati cirkusában való szállítója, kerületi gyógyszerész.

KORNEUBURG-BAN WIEN MELLETT.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 K 80 fl. Utven év óta van használatban az udvari, valamint versenyistállóban a lovak izmainak erősítésére, fáradtság megelőzésére és után, ficamodásoknál és az izmok merevedésénél stb. Lovat a trainingben bámulatos eredmények felmutatásán képesíti.

a Kwizda-féle Restitutions-fluid. Címke és csomagolás véde; valódi csak az alant látható védjeggyel. Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél, Budapest, Király-utca 12. szám, Andrássy-ut 26. szám.

KWIZDA SZABADALMAZOTT PNEUMATIKUS DOKAVÉDŐ SZALAGLÉC-PÁRNÁVÁLL. | BOKAVÉDŐ SZALAGOK.

GUMMIBÓL csak fekete színben, szürke, fekete, barna és fehér színben és 4 méretű színt állítanak elő és pedig bal és jobb lábba.

A bokára, a-b-ig mérvé, melynek kerülete

20-22 cm., megfelel az 1. sz. 25-27 cm., megfelel a 3. sz.
23-24 cm., megfelel a 2. sz. 28-30 cm., megfelel a 4. sz.

2060 III.

A szabad. bokavédők árai:

Szürke színben darabként:

1. sz. K 6.00 2. sz. K 6.50
3. sz. K 7.00 4. sz. K 8.00

Fekete, barna vagy fehér színben darabként:

1. sz. K 6.50 2. sz. K 7.00
3. sz. K 7.50 4. sz. K 8.50

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve és naponkénti postai szétküldés a főraktár által: KWIZDA FERENCZ JÓZSEF cs. és kir. udvari száll., kerületi gyógyszerész, KORNEUBURG Wien mellett.

Cementfedőcserepgyártógépek,

Betonürtőbgyártógépek,

Cementfalazótéglagyártógépek,

Formák: csatornázási-, alagsóvek, betonoszlopok stb. gyártására;

Kötörök,

Hengerművek,

betonkeverőgépek,

Cementlapsajtók.

Dr. Gaspary & Co. gépgyára
Markranstädt. Leipzig mellett.

Kérjük gyárunkat meglátogatni.

443 számú árjegyzék ingyen.

2681 II.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz.

Biztosítási alap:

Korona.

Alapítványok kormány hozzájárulásával
Tartalékok

2,488,780.—
2,819,595,25

Összesen: 5,308,376,25

1901 évi fölesleg

1902 >

1903 >

1904 >

1905 >

1906 >

1907 >

1908 >

1909 >

1910 >

1911 >

90,349.—

59,782,26

109,331,73

72,438,23

61,730,60

39,243,65

41,877,32

81,083,76

106,589,64

120,164,39

148,378,16

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyisintén az ember életére, különféle módosítók szerint. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül, vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

GONDVISELÉS Országos Központi Segélyező Társulat

utján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető, leánykiházasítási (önállósítási) segélybiztosítások eszközöltek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működésel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 2008

Őszi trágyázás!

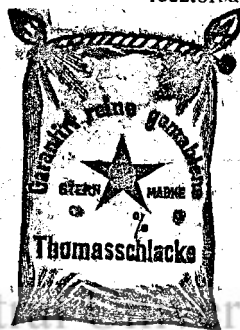
Óvakodjunk a hamisításoktól!

Óvakogjunk a hamisításoktól!

2745. Valódi Stern-Mark védjeggyel.

Thomassalak a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya!

Csak akkor valódi ha ilyen zsákban

van és eredeti ólomzár rajta!

Hamisítástól szigoruan óvakodjunk!

Minden zsák tartalomjellezéssel van ellátva!

Kalmár Vilmos a Thomasphosphalabriken BERLIN, vezérképviseelője
Budapest, VI., Andrássy-ut 49. Különösen a jelenlegi read kívüli olcsó árakra figyelmeztetjük a vásárlókat!

Eladó kanok.

Dr. gróf Teleki Domokos ur

öméltósága gerneszezi tenyészetében

eladó 13 drb 1 1/2 éves

fehérszőrű mangalica-kan, ára darabonként 100 korona.

Megkeresések alulirothoz intézendők Gerneszeg postára.

Pálffy Dezső,

intéző.

2778

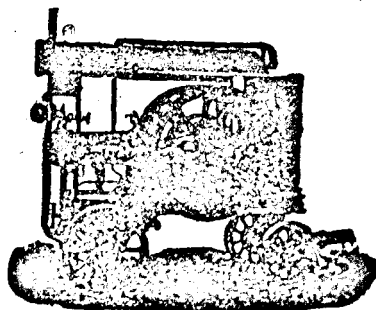
Elsőrendű BENZINLOKOMOBILOK

szolid és erős kivitelben

Warchalowski J. motorgyár magyarországi fiókja

Budapest,

VI., Váci-körút 37. szám.

Gyár:

Wien III., Paulusgasse 3.

Legrégibb speciális motorgyár. 3000 motorunk üzemben.

Kedvező fizetési feltételek. — Költségvetés és mérnöki látogatás díjmentesen.

Fekvő- és állóhengerű benzinmotorok, magasnyomású nyersolajmotorok.